

Mälardalens högskola
Akademin för hållbar samhälls- och teknikutveckling
Socialpsykologi 61-90

E-mobbning

En studie om ungdomar och organisationers syn på
mobbing över Internet

Hanna Andersson

Marina Trutina

C-uppsats i Socialpsykologi, HT-08
Handledare: Eduardo Medina
Examinator: Ildikó Asztalos Morell

Ensamhet

*Den följer mig i spåren
Var jag än är, vart jag än går
finns den vid min sida
Den finns där som en mur
mellan mig och andra människor*

Ensamheten

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	6
Syfte.....	8
Disposition.....	8
Tidigare forskning.....	9
<i>Skolan som mobbningsområde.....</i>	9
<i>Mobbingsstrategier.....</i>	12
<i>Fysisk, psykisk och verbal mobbning.....</i>	13
<i>Internet som mobbningsarena.....</i>	13
<i>Vår studies plats bland tidigare forskning.....</i>	14
Metod.....	15
<i>Val av metod.....</i>	15
<i>Grundad teori.....</i>	15
<i>Forskningsprocessen enligt Glaser.....</i>	17
<i>Urval enligt grundad teori.....</i>	18
<i>Etiska ställningstaganden.....</i>	18
Vår analys.....	19
<i>Vårt urval.....</i>	19
<i>Tabell 1.....</i>	20
<i>Den öppna fasen.....</i>	21
<i>Den selektiva fasen.....</i>	25

Resultat/jämförelse.....	37
Sammanfattning.....	41
Diskussion.....	42
<i>Slutsats- syftet genomfört?</i>	42
<i>Om studien</i>	43
<i>Jämförelse med tidigare forskning</i>	44
<i>Teoretiska paralleller</i>	46
<i>Självkritisk diskussion</i>	49
<i>Metodologiska dilemman</i>	49
<i>Fortsatt forskning på området</i>	50
<i>Slutord</i>	51
<i>Referenslista</i>	52

Bilagor

Bilaga 1 *Intervjuguide till ungdomar*

Bilaga 2 *Intervjuguide till organisationer*

Sammanfattning

Denna studie har som syfte att finna kunskap om ungdomar och organisationers syn på e-mobbning. Den syftar även till att titta på e-mobbning ur den mobbades perspektiv samt den sociala interaktionen som sker på Internet. Fokus på just e-mobbning bedömdes som lämplig då det saknas mycket forskning om Internet som mobbningsarena. Metoden som användes för att ta sig an forskningsområdet är grundad teori, och Glasers variant av denna metod. Detta då förutsättningslöshet för området antogs. Datainsamlingen utgörs av sju intervjuer och två textanalyser och i den jämförelse som sedan skapats framkommer det att e-mobbning har en sexuell prägel. Mobbning över Internet har en relation till verkligheten då den som blir utsatt oftast mobbas även i sitt verkliga liv. En distans och anonymitet föreligger även när det gäller e-mobbning då den mobbade ibland inte vet vem det är som mobbar honom eller henne. Mobbning som sker på Internet har likheter med traditionell mobbning då den upprepas vid flera tillfällen. Teoretiska paralleller dras till symbolisk interaktionism, samt Beckers syn på avvikare och Giddens teori om globalisering.

Sökord: *E-mobbning, ungdomar, organisationer*

Inledning

Mobbning är ett fenomen som det diskuteras om i många sammanhang och inte främst när det gäller skolan. En sammanfattande definition av mobbning lyder enligt Dan Olweus forskare inom området mobbning på följande sätt:

- för att det ska benämnas som mobbning ska det handla om, en eller flera individer som gör obehagliga samt kränkande saker
- under upprepande gånger samt under en bestämd tid
- mot en individ som har svårt att skydda sig

Det finns två typer av mobbning den ena typen benämns som *direkt mobbning* och den andra typen som *indirekt mobbning*. Direkt mobbning innebär att någon säger hotfulla saker, sparkar, slår, samt säger kränkande saker. Indirekt mobbning är exempelvis när en individ blir utfrusen och inte får vara med i kamratkretsen. Vidare innebär indirekt mobbning att någon talar illa om en annan individ, samt hindrar individen från att få vänner.¹

Media uppmärksammar mobbning och hur den individ som mobbar ser på mobbningen och i aftonbladet kan ett reportage läsas om e-mobbning. Ida är en 16 årig tjej som har blivit utsatt för e-mobbning. I artikeln framkommer det hur Ida blev kränkt, genom att det placerades ut en film samt bilder på Youtube. När Ida upptäckte detta hade redan etthundratusen individer sett den. Genom att Ida har lagt upp bilder på sig själv, har andra individer kunnat ta del av dessa bilder. På så sätt har de kopierat samt gjort ett bildspel av Idas bilder. Under bilderna stod det kommentarer som bland annat ”gå och dö”, ”du är så jävla ful och äcklig”, ”hora” och medan bildspelet pågick spelades även låten ”du är så ful”. Konsekvenserna av allt detta blev att Ida inte gick till skolan, eftersom hon inte skulle stå ut med att bli utpekad. Till sist fick Ida reda på vem det var som lade ut filmen. Det hela slutade med att Ida konfronterade ”mobbaren” och polisanmälde henne. Efter polisanmälan som Ida hade gjort försvann filmen på henne, men Ida tycker dock att det fortfarande är jobbigt att bli igenkänd. Ett tips som Ida rekommenderar till alla som blir utsatta för e-mobbning är att individer inte ska vara rädda att polisanmäla, efter anmälan försvann Idas film på Internet.²

Internet bistår självklart med många fördelar när det gäller att kommunicera med varandra, men här finns även baksidor. Skolverket³ har sammanställt ett antal artiklar om e-mobbning. Där tas det upp om de snabba kontakterna som förs genom Internet, även anonymiteten och direkta tilltalet, allt det som gör att ungdomar lockas av Internet ger även utrymme för e-mobbning. De elever som blivit mobbade öga mot öga har idag även mobbats i stort sätt lika mycket över Internet. Ungdomarna i dagens samhälle lever inte sällan två liv, ett liv i verkligheten och ett på Internet. Två stora ungdomssajter på Internet är Lunarstorm och Playhead, här är användare inloggade samtidigt. Ungdomar chattar även över MSN eller besöker varandras ”kryp in” som är en presentationssida om varje användare. Här lämnas meddelande, men ungdomarna slänger även ur sig en taskig kommentar om någons fula bild på hemsidan. Detta kan likställas med

¹ Olweus, 2009, s. 9

² <http://www.aftonbladet.se>

³ Skolverket, 2006, s. 1-2

skolgården, men anses här vara mer tanklöst än vad som händer på skolgården. Spridningseffekten över Internet är det som skiljer mot ”traditionell” mobbning. Läggs en bild ut på Internet ser inte bara hela skolan bilden utan en hel värld kan ta del av bilden. I boken *Utstött*⁴ ges specifika exempel på hur ungdomar utsätts för mobbning över Internet. En kille berättar om hur han via webbkamera klädde av sig eftersom han trodde att han gjorde det för en tjej som han hade intresse för. I själva verket var det dock killar från hans skola som satt på andra sidan och tog kort på honom samtidigt som han klädde av sig. Dessa bilder delades sedan ut på en fildelningsserver där allmänheten kunde ta del av bilderna. Publiceringar av bilderna leder till att bilderna aldrig försvinner eftersom den som laddar ner en bild har möjlighet att spara bilder på sin egen dator och ladda upp dem igen. Det som även skiljer e-mobbning mot annan mobbning är den anonymitet som finns på Internet, ingen behöver få reda på vem det är som mobbar en person.⁵ Enligt forskaren AnnBritt Enochsson⁶ som har genomfört ett antal studier om barn och ungdomars Internetanvändning framkommer det att barn och ungdomar är tuffare på Internet än när de möts öga mot öga. Vidare framförs det att Internet användning gör det lättare att be om förlåtelse, vilket sedan underlättar när individerna träffas öga mot öga. Ofta vet ungdomar vem det är som skrivit en kränkande kommentar då de flesta elever på en skola känner till varandras alias på Internet. Dock går det att skapa nya användare och då är det svårare att veta vem det är som utför kränkningen. Det framkommer även att e-mobbning är kopplad till annan mobbning. Elever som blir utsatta för mobbning i skolan blir även utsatta på Internet.

Att diskriminera eller trakassera en individ är förbjudet enligt svensk lag SFS 2008:567. Diskrimineringslagen innefattar bland annat direkt och indirekt diskriminering och lyder på följande sätt:

Diskriminering

”4 § I denna lag avses med diskriminering 1. *direkt diskriminering*: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder, 2. *indirekt diskriminering*: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet”

I den tidigare forskningsdelen kommer vi visa på den dominerande forskningen inom mobbning, och här ligger inte fokuset på e-mobbning utan den mer ”traditionella” mobbningen. Vi anser att e-mobbning måste uppmärksammas mer, vilket gör att vi i denna studie ämnar fokusera på e-mobbning som ett fenomen.

⁴ Thors, 2009, s. 148

⁵ Skolverket, 2006, s. 1-2

⁶ Thors, 2009, s. 48

Syfte

Vårt mål med studien är att vi vill fånga upp hur ungdomar som blir utsatta för mobbning på Internet ser på sin situation i relation till den sociala omgivningen de lever i samt vad de innebär för dem att bli utsatta för mobbning på Internet.

Målet med studien är även att uppnå syftet att se hur förståelsen kring e-mobbning ser ut i organisationerna Bris och Friends och om det finns skillnader och likheter i hur organisationerna i jämförelse med ungdomarna ser på problemet. Syftet är att använda oss av skillnader och likheter, så att vi kan se om ungdomars syn på sin sociala situation när det gäller e-mobbning överensstämmer med hur organisationer ser på e-mobbning. Dock vill vi inte använda oss av helt klara frågeställningar vilket längre fram i studien kommer påvisas om varför vi inte ämnar göra detta. Vi vill istället lägga fokus på den sociala interaktionen som sker på Internet och e-mobbning som fokus i interaktionen.

Disposition

I denna uppsats kommer den tidigare forskningen först presenteras och det som vi funnit kring det ämne vi valt att studera. *Tidigare forskningsavsnittet* är uppdelat i de teman som vi funnit inom forskningen. Här behandlas teman som framkommit i den tidigare forskningen: skolan som mobbningsområde, mobbningsstrategier, fysisk, psykisk och verbal mobbning, Internet som mobbningsarena. Avslutningsvis går det i den tidigare forskningen att finna slutsatser. Den största delen av den tidigare forskningen är psykologisk. I den forskning som tagits fram saknas mycket forskning om just e-mobbning som fenomen. Detta har lett till att en motivering av att göra en sociologisk och socialpsykologisk studie anses föreligga. I *metodavsnittet* motiveras vårt val av det metodologiska angreppssätt som vi valt att använda och detta innefattar grundad teori. Efter detta redogör vi för grundad teori ur ett allmänt perspektiv, för att sedan specificera detta och redogöra för Glasers modell av grundad teori som vi ämnar använda. Vidare presenteras urvalet och genomförandet. Därefter redovisas de två moment i forskningsprocessen. Varje del av dessa innehåller en redogörelse för datainsamling och analys samt vad som framkommit i momenten. Beskrivning av de konkreta tillvägagångssätt som används kommer även att påvisas. Till sist redogör vi för hur vi har använt oss av de etiska forskningsprinciperna. I *resultatavsnittet* presenteras en jämförelse mellan de olika delarna intervju med ungdomarna, intervju med organisationerna samt årsrapporter från Bris. Här jämförs skillnader och olika likheter mellan delarna. I *diskussionsavsnittet* redogörs det för om vårt syfte är genomfört, samt om helheten på vår studie. Jämförelsen som är vårt resultat ställs sedan i relation till tidigare forskning för att sedan ställas i jämförelse med teori om symbolisk interaktionism. Dessa teorier innefattar Charon och Becker, samt Giddens och hans syn på den senmoderna tiden. Vidare framställs en självkritisk diskussion om uppsatsen samt metodologiska dilemman. Diskussionsavsnittet avslutas sedan med förslag på fortsatt forskning på området samt slutord.

Tidigare forskning

Här nedan presenteras den tidigare forskning som finns om vårt intresseområde, som är e-mobbning bland ungdomar. Forskningen som vi har tagit del av har till största del berört mobbning i stort, och inte enbart e-mobbning. När det gäller tidigare forskning har vi i eftersökningen av material varit tvungna att bredda oss och inte bara utgå från forskning om e-mobbning, då det var brist på tidigare forskning om vårt intresse för e-mobbning. En rad intressant forskning har hittats och kommer här nedan sammanfattas kort. Vi går sedan mer ingående in i varje forskningsartikel där teman tillsammans med artiklar kommer presenteras. Efter vår genomgång av den tidigare forskningen framkommer det att mobbning innefattar ett brett område där olika aspekter inrymmer.

En stor del av forskningen fokuserar på skolan och mobbning som sker där. Arenan där mobbningen verkar förekomma mest är i skolan och de orsaker som verkar finnas till att mobbningen uppstår är att bland annat att personerna som mobbas ses som annorlunda. Det som även framkommer är att lärare mobbar elever samt att lärare som utsatts för mobbning tidigare i barndomen, kan ha en större förståelse för mobbningsoffer. I forskningen framkommer det att både pojkar och flickor blir mobbade i skolan vilket gör att kön har betydelse när det gäller mobbning. Pojkar utsätts dock för mer mobbning samtidigt som de mobbar mest. Vidare använder mobbare och även de som blir mobbade strategier, dels för att ta bort skam men även för att inte utsättas för mobbning. När det gäller olika former av mobbning finns här tre olika aspekter som dominerar forskning om mobbning. Dessa är fysisk, psykisk samt verbal mobbning. Till sist framkommer det i forskningen att Internet har en påverkan till att mobbning uppstår. Internet är en arena utanför skolan där mobbning även uppstår. Det som även kommer tas upp i detta kapitel är det som vi tycker kan ifrågasättas när det gäller tidigare forskning om mobbning, men även vad vi anser att vårt bidrag kan ge för förståelse för e-mobbning. Forskningen vi tagit del av kommer från Italien, Australien, England, USA, Litauen, Irland, Finland och Sverige.

Skolan som mobbningsområde

I *Hackkycklingar och översittare, forskning om skolmobbning* går det att ta del av faktorer om mobbning i skolmiljö. I denna forskning ingick 22 vanliga klasser från Solna, Sverige och dessa innefattade både flickor och pojkar. Antalet elever i klasserna varierade mellan nitton till trettio. I studien har olika sorters metoder används för att få fram ett resultat. Metoderna innefattar frågeformulär av olika slag, men även intervjuer har använts i studien. I resultatet framkommer att det inte gick att hitta ett systematiskt samband mellan de som blev mobbade och de som mobbar per klass eller antalet pojkar och elever per klass. Det kunde även dras en slutsats när det gällde förekomst av mobbning och skolans storlek. Vidare framkommer det i forskningen att det i årskurs sex finns en tendens till större förekomst av mobbade samt mobbare och att det i små men även stora skolor förekommer mer mobbning än i mellanstora.⁷

Forskning som fokuserar på skolan är forskningen *The relationship between levels of perceived respect and bullying in 5th through 12th graders*. Denna studie har undersökt samband med hjälp av enkäter och intervjuer. I studien ingick 26 kommunala skolor från USA där klasserna 5:e till 12:e berördes. Undersökningen bedömde uppfattningen av respekt från vuxna, respekt från

⁷ Olweus, 1973, s. 36, 82, 89

kamrater och observerad samt upplevd mobbning. I resultatet framkommer det att elever har observerat fysisk mobbning minst en gång i veckan, men även att det fanns elever som blev mobbade dagligen. Intervjuerna som forskarna genomförde visade motsatt till vad allmänheten tror om att mobbarna inte är de populära studenterna, resultatet visade dock att de mest populära studenterna var de som mobbade. Resultatet visade även att nionde och tionde klass upplevde betydligt lägre respekt av vuxna och kamrater i förhållande till andra jämförande grupper. Resultatet av analysen av de strukturerade intervjufrågorna visade att studenter som var ”annorlunda” var de som blev mobbade. Dessa definierades som individer med lägre klass, dålig hygien, fel kläder eller att de var homosexuella. I resultatet framkommer det även att mobbning sker utom synhåll för lärare.⁸

Adolescents perception of bullying: Who is the victim? Who is the bully? What can be done to stop bullying är en forskning som hade som huvudsyfte att beskriva ungdomars uppfattning samt erfarenhet av mobbning. Ungdomarnas tankar om varför barn och ungdomar blir mobbade samt idéer om varför vissa mobbar andra och även vad de trodde var viktigt för att stoppa mobbning. Urvalet gjordes genom 119 gymnasiestudenter med en medelålder på 17,1. Urvalet bestod av 48 killar och 71 flickor från Sverige. Forskarna ställde tre öppna frågor om varför individer blir mobbade, varför en del ungdomar och barn mobbar andra och vad som kan göras för att stoppa mobbning. Resultatet ställs upp i tabeller, där det framkommer att mer än hälften av ungdomar blev mobbade någon gång under sin skolgång. Åldern då de flesta elever blivit mobbade var mellan 7 och 9 år. Mobbare rapporterade att den mesta mobbningen inträffade när de var 10 till 12 år gamla. Den vanligaste orsaken till att individer är mobbade var att de hade ett annorlunda utseende. Deltagarna tyckte att de som mobbar lider av låg självkänsla. Det vanligaste svaret till varför mobbare slutar mobbar och vad som gör att mobbning stoppas, var att deltagarna trodde att mobbarna mognade. Det näst vanligaste var att den som blev mobbad stod upp för sig själv.⁹

I forskningen *Bullying behaviour in secondary schools: what roles do teachers play* går det att läsa om en studie som har undersökt mobbning som rapporterats av irländska gymnasieelever i nordöstra området av Dublin från 2003 till 2005. Alla skolor som ingick i studien var deltagare i Cool skolprogrammet som tar sig an hela skolans sätt att hantera problemet mobbning. Det är inte ett slumpmässigt urval som har gjorts men det är representativt för den typ av skolor som utgör det irländska gymnasiesystemet. Två tusen trehundra deltagare var av 1199 pojkar och 1075 flickor, 26 personer som inte uppgav sitt kön var med i undersökningen. Medelåldern låg på 14 år. I den andra studien som gjordes 2005 var det 919 individer som var med här var det 235 pojkar och 680 flickor och 4 individer som inte uppgav sitt kön, och medelåldern låg även här på 14 år. Studenterna tillfrågades om de hade blivit mobbade i gymnasiet eller om de hade mobbat andra. Dessa frågor besvarades genom ett frågeformulär, vilket gör studien till en kvantitativ studie. I frågeformuläret ingick även frågor som handlade om mobbning av lärare och att bli mobbad av lärare. I den första studien framkommer det i resultatet att det var 710 studenter som uppgett att lärarna hade mobbat dem. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan pojkar och flickor när det gällde mobbning. Den vanligaste mobbningsformen var att individer blev kallade namn och ignorerades och detta skedde bland både pojkar och flickor. Ett antal rapporterade även att de blev fysiskt skadade. I den andra studien så var det 282 studenter som sade att de hade blivit mobbade av lärare. Detta varierade dock mellan olika skolor då mobbning inte

⁸ Langdon & Preble, 2008, s. 485-503

⁹ Frisen, Jonsson & Persson, 2007, s. 105-117

förekom från lärare medan det i en annan skola hade förekommit mobbning från lärare. I den första studien sade 648 elever att de hade mobbat lärare. Pojkar rapporterade att de mobbade lärare mer än vad flickor gjorde. Att kalla lärarna för namn och att ignorera dem var den vanligaste formen av mobbning. I den andra studien rapporterade 150 studenter att de mobbade lärare. Pojkar rapporterade även här mer mobbning av lärare än flickor. Utskällning och att ignorera lärare var den vanligaste formen av mobbning som eleverna utförde och rapporterades både av pojkar samt flickor¹⁰.

Tackling bullying: Victimized by peers as a pupil, an effective intervener as a teacher är en forskning som fokuseras på lärare och mobbning samt lärarkandidater som en blivande speciell resurs för att förebygga mobbning i skolan i samband med deras framtida yrkeskarriärer. I forskningen låg fokus åt de inflytande som respondenternas upplevelser från mobbning i barndomen kunde ha. I undersökningen bedömdes respondenternas uppskattningar av nivå på empati som de kände för mobbningsoffret. Graden av ansträngning som gjordes för att förhindra mobbning och även respondenternas förmåga att identifiera mobbning var aktuellt i studien. Respondenterna var 97 studenter varav 72 kvinnliga och 25 manliga, vid ett finländskt universitet. Åldern på deltagarna varierade från 21-50 år, med ett medelvärde på 26 år. Respondenterna var blivande lärare i språk, historia, religion matematik och naturvetenskap. Studien är icke slumpmässig och beskrivs som en bekvämlighets urval. I denna studie användes ett frågeformulär där respondenterna fick fylla i enkäter på en femgradig skala, vilket gör denna studie till en kvantitativ studie. Hypoteser antogs om att de som hade blivit mobbade i skolan skulle bli mer angelägna att göra en insats för att stoppa mobbningen i skolan. Lärarstudenter som hade blivit mobbade i skolan skulle vara mer benägna att lägga märke till mobbningen. Dock fick dessa två hypoteser inte stöd i studien, utan det fanns ingen statistisk signifikant skillnad. Resultatet visade dock att halterna av empati som lärarna hade med offer för mobbning ökade om lärarna själva hade varit offer för sina kamrater under sin skoltid. Det framkom även av resultatet att lärare som hade blivit mobbade under sin skolgång trodde att de visste hur mobbade elever kände sig i betydligt större utsträckning än de studenter som inte hade varit mobbade under sin skoltid.¹¹

I forskningen *Bullying in school and adolescent sense of empowerment: An analysis of relationships with parents, friends, and teachers* har det genomförts en forskning om utvecklingen av mobbning och brottsoffer i skolan. Åldern som undersöktes var 11, 13 och 15-åringar och deras känsla av interpersonell självbestämmande med föräldrar, vänner samt lärare. Forskarna gjorde ett nationellt urval på sammanlagt 4386 manliga och kvinnliga studenter från gymnasieskolor i Italien. Ett slumpmässigt urval gjordes från en nationell databas. I de utvalda skolorna valdes sedan en klass för varje åldersgrupp slumpmässigt. Studien är kvantitativ och data samlades in genom ett frågeformulär som hade utformats av forskarna själva. I resultatet kommer forskarna fram till att pojkar var mer benägna än flickor att vara mobbare samt att de oftare hade varit mobbare eller ett offer. Sannolikheten för att vara en mobbare eller ett mobbningsoffer minskade i och med att individerna blev äldre. Mobbingen ökade dock med åldern bland pojkar, medan det var något vanligare med mobbing för flickor i 13 års ålder, än åldern 11 och 15 år.¹²

¹⁰ James, Lawlor, Courtney, Flynn, Henry, Murphy, 2008, s. 160-173

¹¹ Kokko & Pörhölä, 2009, s. 1000-1008

¹² Nation, Vieno, Perkins & Santinello, 2008, s. 211-232

Det finns ytterligare forskning inom området mobbning och skolan. I artikeln *Do you want to be in my gang: A study of the existence and effects of bullying in primary school class* var syftet att studera förekomsten och effekter av mobbning i en grundskola klass i Edinburgh. Fokus på mobbningen är enligt forskaren aktuell och är dessutom både nationellt och lokalt ett område som är särskilt intressant. Studien är en blandning av kvalitativ och kvantitativ metod. När det gäller den kvantitativa delen i studien har data samlats in genom enkäter. Den kvalitativa metoden har använts genom att intervjuer, dagböcker, observationer och video analys. I resultatet framkommer det att tio av tolv pojkar uppgav att de hade blivit mobbade, där fysisk mobbning var av största vikt. Pojkar var dock generellt mer dominerande än flickor. En av klassmedlemmen var mer regelbundet offer, hon kände att majoriteten av klassen mobbade henne under en period av året. Två av pojkarna i klassen hade ett inflytande och utövade sin makt genom mobbning. De barn som hade särskilda utbildningsbehov i klassen verkade enligt forskaren riskera att bli mobbade via social isolering. Tre av fyra barn i klassen hade även egna strategier för att minska isoleringen. Exempel på detta var att en pojke hade ömsesidig vänskap med de två dominerande pojkarna. Dock måste pojken visa att han var en del av mobbningen när den skedde för att själv inte bli mobbad.¹³

I forskningen *Associations between school bullying and psychosocial factors* genomfördes en studie för att fastställa ett samband mellan mobbning beteende och psykosocial hälsa som självkänsla, glädje, relationer inom familjen, med lärare samt rökning och alkohol. Det var 1162 elever som deltog i studien och det var elever från 6:e, 8:e och 11:e klass i Nya Zeeland. En enkät med 69 frågor besvarades av eleverna som deltog i studien, vilket gör studien till en kvantitativ studie. I en del av resultatet framkommer det att individer som mobbar andra elever mest förknippas med manligt kön, rökning, lägre självkänsla samt att individens familj retas om utseende. Det framkommer även att fler pojkar än flickor var inblandade i mobbning och fler pojkar än flickor var översittare.¹⁴

Mobbningsstrategier

School Bullying and Restorative Justice: Toward a Theoretical Understanding of the Role of Respect, Pride, and Shame är en forskning med syfte att bygga upp en teoretisk förståelse av reparativ rättvisa i samband med skolmobbning. Forskaren fokuserar särskilt på samspelet mellan elevernas känsla av respekt i skolan, deras stolthet att vara medlem i skolan, känslomässigt värde av att vara elev i skolan. Även skammen över att utföra skadligt beteende mot andra inom skolan. En egen rapportstudie från 343 studenter där medelåldern var 13,5 år gjordes och det var 163 män och 180 kvinnor med i studien och arbetet är en kvantitativ studie, 3 år tidigare hade dessa elever samt deras föräldrar deltagit i en tidigare undersökning gällande mobbning. Det ursprungliga urvalet gjordes från 22 offentliga skolor och 10 friskolor i Australien. I resultatet framkommer det att de grupper som inte var mobbade och de som var mobbade använde sig till största del av strategier och denna strategi var att erkänna sin skam över att de var mobbade. Denna skam erkännande definieras som att individen anpassar sig till andra för att denne skall kunna upprätthålla en bra relation till andra individer. De som mobbade däremot använde sig mindre av strategier som handlande om att erkänna skam. De som var offer

¹³ Torrance, 1997, s. 158-162

¹⁴ Jankauskiene, Kardelis, Sukys, Kardeliene, 2008, s. 145-162

och de som inte mobbade använde sig minst av skam fördrivning vilket definieras som att felaktigt flytta skammen från sig själv för att behålla bra relationer till andra individer. Mobbarna och bråkstackarna använde sig mest av strategier som gjorde att de kunde fördriva skammen så att de själva inte skulle känna skam.¹⁵

Do you want to be in my gang: A study of the existence and effects of bullying in primary school class är en studie som studerat förekomster och effekter i en grundskoleklass. I en del av resultatet framkommer det att tre av fyra hade egna strategier för att minska isoleringen. Exempel på detta var att en pojke hade ömsesidig vänskap med de två dominerande pojkarna. Dock måste pojken visa att han är del av mobbningen när den sker och gör detta genom att vara med de dominerande pojkarna när de mobbar.¹⁶

Fysisk, psykisk och verbal mobbning

I forskningen *Do you want to be in my gang: A study of the existence and effects of bullying in primary school class* fokuseras det på förekomster och effekter av mobbning i en grundskoleklass. I en del av resultatet kommer forskaren fram till att mobbning varit betydelsefullt inslag för barnen i urvalet. Nio av tretton flickor sade att de hade blivit mobbade verbalt, fysiskt eller blivit utstötta. Hälften av dessa händelser ägde rum i skolan eller lekplatsen. Tio av tolv pojkar uppgav att de hade blivit mobbade, där fysisk mobbning var av största vikt.¹⁷

Do juveniles bully more than young offenders behandlar studieområdet om mobbningsbeteende bland unga och unga brottslingar. En jämförelsestudie om mobbning beteende bland unga samt unga brottslingar genomfördes. Denna studie innehåller två olika metoder för att mäta mobbning. Datasamlingen har skett genom att 95 manliga unga och 196 manliga unga lagöverträdare från England fått svara på två frågeformulär. Det går här att ta del av resultatet där minderåriga innefattades mer av fysisk, psykisk och verbal direkt form av mobbning än de som var unga lagöverträdare. I studien framkommer det att fångarna rapporterat minst ett beteende som var tecken på att de blivit mobbade. Det var flera fångar som utsattes för indirekt mobbning som innebär utfrysning och utstötning än direkt mobbning. Studien visar på att ungdomsbrottslingar upplever mer beteenden som tyder på direkt mobbning detta innefattar mer fysisk mobbning än indirekt mobbning.¹⁸

Internet som mobbningsarena

I forskningen *Youth engaging in online harassment: associations with caregiver-child relationships, Internet use, and personal characteristics* har det genomförts en nationell representativ telefonundersökning bland ungdomar som regelbundet använde Internet. Undersökningen genomfördes mellan september 1999 till februari 2000. Syftet var att försöka få fram önskad exponering av sexuellt material, sexuell värvning och även ungdomars erfarenhet av trakasserier bland ungdomar som vistas på Internet. Respondenterna var aktiva

¹⁵ Morrison, 2006, s.3 71-392

¹⁶ Torrance, 1997, s. 158-162

¹⁷ Torrance, 1997, s. 158-162

¹⁸ Ireland, 2002, s. 155-168

Internetanvändare. Frågorna var av känslig karaktär vilket medförde att ungdomarna uppmanades att välja en tid att svara på frågorna som för de själva var bekväm. Det var 48 % av ungdomarna som var kvinnor och nästan hälften av dessa var 15 år eller äldre. Genom att telefonnummer användes menar forskaren på att detta medförde att ett representativ urval på nationell nivå kunde göras. Urvalet var representativt för unga Internet användare över hela USA. Studien var en kvantitativ studie, och genomfördes genom telefon. I resultatet framkommer det att 15 % av ungdomarna som deltog i undersökningen hade någon gång gett en oförsämd eller elak kommentar till någon på Internet. Vidare medgavs det att 1 % hade trakasserat eller skämt ut någon på Internet under föregående år. Sju procent av ungdomarna i undersökningen hade varit utsatta för trakasserier på Internet under senaste året . Av dessa hade 72 % varit utsatta av någon de träffat online och 28 % av någon som de kände personligen. I resultatet framkommer det att de som inte trakasserade eller mobbade online hade 19 % av dessa ett mycket dåligt känslomässigt band till sina vårdtagare och 32 % av dem som inte trakasserade hade ett starkt band. När det gäller de som trakasserar och mobbar online hade 44 % ett mycket dåligt känslomässigt band till sina vårdtagare jämfört med 16 % som hade ett starkt känslomässigt band till vårdtagare. Män och kvinnor var lika benägna att trakassera en annan person på Internet. Ålder hade dock betydelse för ökad sannolikhet att trakassera en annan person på nätet. Ungdomar 15-17 år gamla var mer benägna än ungdomar som var 10-12 år gamla att delta i online trakasserier på nätet. Det framkom även i resultatet att psykosociala problem fanns bland de ungdomar som trakasserade andra online. Brottslighet, såsom skador på egendom och kontakt med polisen var betydligt mer förknippat med sannolikheten att trakassera.¹⁹

Forskningen *Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying* innefattar ämnet e-mobbning och de negativa konsekvenserna som kan drabba offer samt mobbare. Studien analyserar unga Internetanvändare detta i syfte att fånga deras uppfattning samt erfarenheter av e-mobbning. Insamlingen av data skedde genom en kvantitativ datainsamling där elektroniska frågeformulär besvarades och respondenterna fick berätta om sina erfarenheter av e-mobbning. Undersökningen genomfördes år 2004 och det var totalt 571 respondenter med i undersökningen, där 384 var yngre än 18 år. Av alla respondenter var majoriteten kvinnlig. Det stora flertalet av respondenterna kom från engelskspråkiga länder och mer än hälften kom från USA. I resultatet framkommer det att de unga rapporterade att de mobbade andra medan de var online. Respondenterna var offer för mobbning på nätet och lite mindre än hälften hade sett mobbning på nätet. E-mobbning var mest utspritt i chatttrum, sedan textmeddelande över dator samt, e-post. Mobbning genom mobiltelefon var dock inte framträdande i urvalet.²⁰

Vår studies plats bland tidigare forskning

Den tidigare forskning som vi funnit på området mobbning är följaktligen kvantitativ forskning. Att forskningen är kvantitativ ser vi som en brist i den tidigare forskningen och detta anser vi behöver fyllas ut. Kvalitativ forskning kan då tillföra en större bredd inom forskningsområdet. Vi ämnar göra en jämförelsestudie och titta på e- mobbning både från ungdomarnas perspektiv och från organisationer som arbetar med problemet e- mobbning och deras perspektiv på det hela. Detta ser vi som något välbehövligt för forskningsområdet då vi anser att det kan behövas

¹⁹ Ybarra & Mitchell, 2004, s. 319-336

²⁰ Patchin & Hinduja, 2006, s. 148-169

tittas på e-mobbning från två olika perspektiv för att se om organisationerna ser e-mobbning på samma sätt som ungdomarna. Att göra just en jämförelsestudie där skillnader och likheter mellan organisationer och ungdomars läggis i fokus anser vi är välbehövligt för att forskningen skall kunna komma framåt och vidare. Forskningen om problemområdet e-mobbning är inte så stort vilket gör att vi anser att en studie behövs för att kunna utveckla problemområdet och föra det framåt.

Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för hur vi metodologiskt har gått tillväga för att få fram hur förståelsen av e-mobbning ser ut för ungdomar, men även hur organisationer förståelse för e-mobbning ser ut. Vi kommer inledningsvis att presentera vårt val av metodologiskt angreppssätt. Därefter kommer vi att redogöra för vad metoden innebär. Till sist kommer vi att redogöra för de metodologiska dilemman som finns med den metod vi har valt.

Val av metod

När det gällde valet av metod till vår uppsats, föll valet på grundad teori. Denna metod går i stort ut på att gå in så förutsättningslöst som det bara går i ett forskningsområde. Detta innebär att materialet som forskaren finner ska studeras utifrån hur materialet visar sig för forskaren och skall inte påverkas av någon teoretisk referensram.²¹ Det finns ett antal skäl till de val av metod som vi har gjort. Exempelvis ville vi inte använda oss av en kvantitativ angreppssätt då vi inte ville utgå från en hypotes och testa denna.²² Vi valde att använda oss av grundad teori då vi anser att de andra metoderna har som brist att de arbetar deduktivt, utgår från redan befintlig teoretiska ram, och använder på så sätt teoretisk förförståelse. Vi vill istället för att utgå från ett redan befintligt teoretiskt ramverk ha öppenhet för det fenomenet e-mobbning och studera fenomenet med så lite förförståelse som möjligt. Området som vi valt har enligt oss ett litet forskningsområde vilket leder till att vi vill motivera vårt val av metod med att det kan behövas skapa en teori om fenomenet. Detta för att få mer förståelse för området vilket vi tror grundad teori bidrar bäst till. Det är enligt oss den enda metoden som skapar en teori från inte redan befintlig teori och kan enligt oss vara i alla fall en början på att upptäcka mer om området e-mobbning och börja förstå det. Vi hade som mål att skapa en teori dock blev detta inte riktigt som vi hade tänkt oss då vi såg att det bästa sättet för oss var att lägga fram det vi skapat, men att mer forskning behövs för att en teori skulle kunna genereras.

Grundad teori

Grounded Theory utvecklades av Barney Glaser och Anselm Strauss, vilket gjordes i början av 1960-talet. De menade att de rent deduktiva och induktiva metoderna hade många brister. De ansåg att deduktiva metoder från enbart en sida rättfärdigade hypoteser, men att metoden dock inte ger någon väg till hur hypoteserna skall kunna frambringas²³.

²¹ Hartman, 2001, s. 38

²² Hartman, 2001, s. 35

²³ Hartman, 2001, s. 28

Kritik riktades mot att den deduktiva metoden inte gick att använda vid kvalitativa undersökningar. Kritik riktas även mot induktiva metoder eftersom metoden utgår från redan teoretiska ramar och detta leder först och främst till att datainsamling blir skev och uttryckslös. Detta är för att förutfattade meningar om vad som är viktigt styr forskaren, och detta leder till att forskaren samlar in datamaterial som den innan forskningen vet är viktigt mot det som egentligen är viktigt. Resultatet av datainsamling blir då möjligen inte relevant, och det finns risk för att missa det som är viktigt. Det blir svårt att utforma en ny teori därför att forskaren inte kommer att upptäcka det som är viktigt och det som är nytt i datamaterialet.

Grundad teori är en blandning av deduktiv metod och induktiv metod, men grundad teori ligger ändå närmast den induktiva metoden. Dock tillkommer denna blandning av både induktion och deduktion genom att forskaren gör urval, datainsamling och analys interaktivt. I det induktiva insamlandet så samlas ex. data in först genom den frågeställning som forskaren har som grund och i analysen kommer forskaren fram till en teori som besvarar frågan som forskaren från början hade. När det gäller det deduktiva så har forskaren en hypotes som han först formulerar som besvarar frågan, sedan samlas det data som är relevant in för att sedan göra en analys för att se om hypotesen klarat tesen. I grundad teori upprepas urval, datainsamling och analys flera gånger. Det går på ett löst sätt att säga att data samlas in från ett urval, och induktivt analyseras detta. Sedan görs ett nytt urval och detta är då deduktivt baserat på den första analysen. Sedan samlas ny data in för att göra ännu en ny analys. Det är en interaktiv process där datainsamlande och analys påverkar varandra. Metoden som används vid analys av data kallas konstant jämförelse, och det är att kontinuerligt jämföra data.²⁴

En teori enligt grundad ansats är uppbyggd av kategoribegrepp, egenskapsbegrepp och hypoteser. Kategoribegrepp hänvisar till de kategorier som finns, egenskaper hänvisar till egenskaperna som kategorierna har. Hypoteser är sedan satser som hänvisar till det samband som finns mellan olika kategorier. I domänen som är verkligheten som denna teori beskriver, så finns alltså kategorier, egenskaper mellan dessa kategorier med. Kategori är ett fenomen som för en grupp av individer har en bestämd mening. Varje grupp av dessa individer kategoriserar sin verklighet som de lever i på ett visst sätt. Individen delar upp eller sorterar ett fenomen på ett speciellt sätt. När det gäller egenskapsbegrepp så visar dessa på vilka egenskaper som kategorier har. Begreppet egenskaper hjälper till att berätta och bestämma vad kategorin är för något. Relationer och hypoteser ingår även i en teori. Dessa visar på de relationer som finns mellan kategorierna. Dessa relationer kan vara olika beroende på vad det är för kategorier.²⁵

I grundad teori kan två olika teorier genereras, faktiska och formella. Den vi används oss av är den faktiska, denna beskriver ett speciellt område, och det är vanligen en grupp människor. Faktiska teorier kan vara mer eller mindre generella.²⁶ Glaser som vi ämnar använda menar att problemformulering inte skall vara formulerade på förhand och att problemformuleringen inte skall styra undersökningen, utan detta har data som forskaren samlar in till uppgift att göra.

²⁴ Hartman, 2001, s. 35-37

²⁵ Hartman, 2001, s. 47-49

²⁶ Hartman, 2001, s. 50-51

Forskaren skall inte besvara en fråga som denne tror är viktigt utan ta reda på vad som pågår hos de individer som undersöks, och vilka problem som finns.²⁷ Vi ser just förutsättningslösheten att gå ut på ett forskningsområde som problematiskt när det gäller vårt forskningsområde och som kan göra att vi avviker från grundtanken om att gå ut planlöst på ett område. Vi använder oss av en klar problemformulering och detta gör att just förutsättningslösheten för området kan bli lidande. På förhand kan detta bli problematiskt när vi ämnar använda grundad teori, men vi vill motivera detta med att vi anser att tiden som vi har till vårt förfogande för att göra vår uppsats leder till att om vi ska gå in utan någon sort problemformulering tror vi att tiden inte kommer räcka till.

Forskningsprocessen enligt Glaser

Glaser och Strauss förblev inte att utveckla samma syn på hur en bra grundad teori skulle vara, vilket gjorde att de med tiden utvecklade grundad teori enligt lite olika synsätt. I denna uppsats har vi för avsikt att använda Glasers modell vilket gör att vi beskriver denna modell mer ingående.

Det första skedet i den första fasen kallas öppna fasen. Här går forskaren så förutsättningslöst som möjligt in i det område som denne ämnar att studera.²⁸ Forskaren utvecklar en teoretisk känslighet för de data som denne studerar och relaterar detta till sin egen kunskap, förståelse och skicklighet och detta leder till att forskaren hittar kategorier som innefattar fenomenet.²⁹ När forskaren inte hittar fler kategorier så sker en teoretisk mättnad och den styrs av teoretisk känslighet. I den öppna fasen skall även kärnkategori hittas som kan relateras till kategorier som hittats. Ett exempel på hur en kärnkategori skönjas kan vara om hur män som blir föräldrar för första gången upplever sin situation. Först skapas kategorier som kan innefatta ”ansvar”, ”social arbete” och ekonomi. En av dessa är då viktigare än alla andra och det är ansvar, och alla andra kategorier som blir underkategorier kan då relateras till kategorin ansvar. Efter den öppna fasen går forskaren över till den selektiva fasen och här ligger ett antal av de kategorier som hittats i den öppna fasen som grund till en till datainsamling. När sedan datainsamling skett i denna fas och en mättnad av material uppstått går forskaren över till den sista fasen, den teoretiska fasen. Här gäller det för forskaren att se hur kategorierna är relaterade till varandra. Här formuleras hypoteser och till grund för dessa är den sista datainsamlingen och när den är genomförd så genereras en teori och då kan även resultat skrivas samman.³⁰ I det sista skeendet av teorigenerering tar forskaren även hjälp av minnesanteckningar där forskaren skrivit upp idéer när de uppkommit i samband med kodning av kategorier, kategoriernas egenskaper och den teoretiska kodningen.³¹ Sorteringen är det arbete som utförs när jämförelser av minnesanteckningar genomförs med forskaren själv, men även i förhållande till det data forskaren fått fram. När bearbetning av minnesanteckningar genomförs utarbetas ett teoretiskt ramverk som sedan utgör teorin.³²

²⁷ Hartman, 2001, s. 40

²⁸ Hartman, 2001, s. 40

²⁹ Glaser, 1992, s. 27

³⁰ Hartman, 2001, s. 40-41,48

³¹ Glaser, 1992, s. 108

³² Hartman, 2002, s. 89

Urval enligt grundad teori

När det gäller urval enligt grundad teori är den inledande forskningsfasen helt och hållet induktiv och förutsättningslös, det är i det teoretiska urvalet som deduktion sker. Grundad teori lägger inte fokus på urvalsprinciperna som den kvantitativa forskningen använder utan använder teoretiskt urval. Med detta menas att urvalet är tänkt att göra det sökande som forskaren gör av kategorier, egenskaper och relationer planenligt. Det teoretiska urvalet bestäms fortlöpande genom undersökningen, inte inledningsvis. Grupper som väljs efterhand skall jämföras med varandra och då kan grupper väljas som kan ge mest betydelsefull data. Det teoretiska urvalet är det som är deduktiva i forskningen, grundad teori är en induktiv metod men med inslag av deduktiva moment. De deduktiva momenten i det teoretiska urvalet är att genom jämförelse härleda grupper och nya frågor som frambringar vidare datainsamling.³³ Det teoretiska urvalet skall innefatta ändamål och relevans.

När det gäller ändamål skall datamaterialet kunna ge information om kategorier, dess egenskaper och relationer. Ändamålet är i början, den öppna fasen att finna så många kategorier som det går att finna. Det är här öppet eftersom det är öppet för de personer, platser och situationer som ger störst möjlighet att ge relevant data för de som forskaren är intresserad av. I denna fas skall även kärnkategorin hittas. För att gå vidare från denna fas skall teoretisk mättnad uppnås, vilket är att fler kategorier inte går att finna. Sedan är ändamålet i den selektiva fasen att sortera bort kategorier och att bestämma egenskaper på de kategorier som är kvar. När det selektiva urvalet sen sker så görs detta för att hjälpa till att bestämma vilka kategorier av alla de som har hittats som skall vara med i den teori som slutligen skall växa fram. Kriteriet är att kategorin måste vara relaterat till kärnkategori för att den skall få vara med. Tillsist genomförs det teoretiska urvalet och här integreras kategorierna i en teori genom att finna samband mellan kategorierna. När det gäller det teoretiska urvalet skall även relevans innefattas. Detta innebär att egenskaper eller begrepp som ges till kategorierna och även relationerna mellan kategorierna som är grunden till teorin skall vara väsentliga i förhållande till det som forskaren studerar. När det gäller grundad teori och urvalsgrupper skall maximering av skillnader i jämförelsegrupper finnas. Detta för att insamlandet skall vara så varierande som möjligt. Undersökningsgruppen skall alltså ha så stor mängd varierande egenskaper som möjligt. Detta för att kategorierna som uppstår då kan grundas i olika grupper.³⁴

Etiska ställningstaganden

När det kommer till etiskt ställningstagande i vår uppsats var vårt mål att följa Vetenskapsrådets etiska principer, som innefattar fyra stycken huvudkrav. Det första kravet är *informationskravet*, som innebär att respondenterna i studien utförligt skall informeras om studiens syfte. När det gäller detta huvudkrav informerade vi vid första kontakten med respondenterna vilket vårt syfte var med studien. Detta för att de skulle vara väl medvetna om vad vi hade tänkt med själva studien. Det andra huvudkravet är *samtyckekravet* och detta innebär att respondenterna ska samtycka till att medverka och att de själva får bestämma om de vill vara med eller inte. Vi

³³ Hartman, 2001, s. 67-69

³⁴ Hartman, 2001, s. 70-71, 74

informerade här i början av varje intervju att om det skulle vara så, att de inte ville svara på en fråga eller helt enkelt ville avbryta sin medverkan så kunde detta göras. När det gäller det tredje huvudkravet *konfidentialitetskravet*, innebär att respondenterna i studien och deras personuppgifter behandlas ytterst konfidentiellt. I denna studie går det inte att spåra deras medverkan då inte ens vi vet var de bor och till största del inte ens vad de heter. Detta eftersom våra intervjuer genomfördes via MSN där de flesta hade smeknamn. Det sista av de fyra huvudkraven är *nyttjandekravet* vilket innebär att de uppgifter som insamlas endast får användas för att bedriva vår studie. Här berättade vi för berörda respondenter att det material som framkom från intervjuerna inte skulle användas till annat än vår forskning om e-mobbning³⁵.

Vår analys

I denna del av uppsatsen presenteras hur vi har gått tillväga i analysen. Först presenteras vårt urval i den öppna fasen som bestod i intervjuer med ungdomar samt med organisationerna Bris och Friends. I den selektiva fasen gick vi vidare till att använda oss av årsrapporter från Bris som handlade om Bris, barn och It och tittade här på deras tolkning i dessa årsrapporter. Vi valde här att inte gå vidare till en teoretisk fas då vi ansåg att mer forskning behövdes för att kunna nå en slutgiltig teori.

Vårt urval

När det gäller vårt urval av ungdomar så, innefattar de personer mellan 15-20 år, och vi hade ingen som helst personlig relation till någon av dessa. Dessa har en gemensam nämnare då de alla har blivit utsatt för e-mobbning. Vi kom i kontakt med dessa ungdomar genom att på chatten snyggast. se skriva att vi ville komma i kontakt med dem som hade känt sig e-mobbade eller kränkta över nätet och i så fall att de skulle kontakta oss om de ville prata om detta. När det gäller åldern var det mer en slump än en strategi från vår sida att vi fick just den ålder som respondenterna var i. Detta eftersom vi inte vill ha en styrd öppen fas då vi ville undersöka ungdomar, men hade inte bestämt oss för i vilken ålder. Respondenterna i vår studie var av båda könen och i hela studien har vi sammanlagt intervjuat sju stycken ungdomar och dessa kontaktade oss, vi kontaktade inte dem. De som har blivit vårt urval har blivit det utan att vi har haft någon tanke bakom. Urvalet som sedan skedde efter att vi hade intervjuat ungdomarna var dock medvetet utifrån vad vi fått fram i den öppna analysen från intervjuerna med ungdomarna. Vi såg här att det fanns luckor att fylla i vilket ledde till att vi i vårt nästa urval var selektiva. Genom att organisationers arbete och syn på e- mobbning beaktades, har vi i den inledande fasen kommit i kontakt med två organisationer som arbetar med e-mobbning, Bris och Friends. Slumpmässigt har vi sedan fått kontakt med personer som kan tänka sig prata om detta. Ålder och kön har här inte beaktats alls, utan har skett helt slumpmässigt utifrån vem som besvarat mailet.

När det gäller urvalet i den selektiva fasen, var detta ett urval som genomfördes då vi ansåg att det var luckor i den första öppna fasen och vi genomförde då ett selektivt urval. Vi bedömde här att det var viktigt att kunna ha med någon sorts textanalys för att bredda vårt urval, vilket gjorde att vi valde att ta med årsrapporter från Bris om *Bris, barn och it*.

³⁵ Vetenskapsrådet, 2002, s. 7,9,12,14

Vi vill här göra det tydligt att vi inte gick vidare till en sista teoretisk fas i grundad teori detta eftersom vi ansåg att mer forskning behövdes för att kunna avsluta och komma fram till en hållbar teori. Istället läggs fokus på att se skillnader och likheter mellan ungdomar och organisationernas syn på e-mobbning, men att för att skapa en klar teori behövs mer forskning. På grund av tidsbrist och att vi vill att teorin skall vara hållbar avstod vi från att generera en teori.

Tabell 1: Information om respondenter

Namn	Ålder
Stina	15
Karl	18
Klas	16
Mats	20
Nils	16
Bris, Camilla	Okänd
Friends, Anna	Okänd

Den öppna fasen

Urval i fas 1: intervjuer med ungdomar

Denna fas i vår studie utgjordes av intervjuer. Vi genomförde den 16-17/11 intervjuer med fyra stycken ungdomar. Dessa intervjuer genomfördes via MSN, och vi genomförde här semistrukturerade intervjufrågor, vilket kan ses som problematiskt när det gäller grundad teori. Vi anser dock att helt öppna intervjuer skulle ha medfört problem då forskaren här måste få de intervjuade att känna förtroende, vilket vi anser är mycket svårt att få när vi genomfört intervjuerna på Internet. Vi bedömde semistrukturerade intervjuer³⁶ som lämpligt då vi hade intresse av så fylliga svar som möjligt. Vi ställde här ett antal frågor som var lika för alla de ungdomar vi intervjuade, men för att ha så lite förutfattade meningar som möjligt om vilka frågor vi skulle ställa så följde vi självklart upp svar som vi fick från de intervjuade, vilket medförde att strukturen på intervjuerna kunde rubbas. När vi genomförde denna fas och kodning satt en av oss sig ner med det utskrivna materialet från MSN och intervjuerna som vi där genomfört med ungdomarna. En av oss läste sedan igenom allt material och skrev på sidan av varje papper det som sågs som gemensamt i materialet och detta kodades sedan genom att titta på olika svar som intervjuerna gett och gemensamma nämnare för dessa svar. En av oss kodade materialet från intervjuer med ungdomar eftersom, vi ville ha så lite föreförståelse som möjligt om fenomenet. Vi menar att vi får mindre föreförståelse om vi kodar på två olika håll, då det annars kunde ha blivit så att om vi först kodat materialet från ungdomsintervjuerna och sedan från organisationerna tillsammans kunde ha lett till att vi tagit med förståelse från analysen av ungdomsintervjuerna. Detta kunde i sin tur ha medfört att vi då hade applicerat de kategorier som vi hittat i den första analysen i intervjumaterialet från ungdomarna, och inte tittat på det som faktiskt framkom i materialet från organisationerna.

Genom detta konstruerades ett antal kategorier som innefattade kategorierna: *sexuella kränkningar, relation till skolan, känslan av att vara annorlunda, uteblivet hjälpsökande och anonymitet*. Dessa presenteras under underrubriken: *fas 1 intervjuer med ungdomar*. I samband med detta tas även en definition om varje kategori upp med ett stärkande citat för att visa på varför vi kommit fram till de kategorierna.

Urval i fas 1: intervjuer med organisationerna

Vi genomförde även intervjuer med organisationer och veckan efter intervjuer med ungdomarna intervjuade vi Bris genom en telefonintervju. Där vi ställde frågor som handlade om deras syn kring e-mobbning. Den 10/12 genomfördes sedan vår andra intervju med organisationen, Friends. Även här ställde vi frågor som handlade om deras syn kring e-mobbning. Vi skrev sedan ut telefonintervjuerna och transkriberade från inspelning som vi hade gjort via telefon. Kodningen i denna fas utfördes genom att den andre av oss läste igenom materialet som framkommit genom intervjuer med organisationer. Även här skrevs det ner på varje papper det som ansågs vara gemensamma nämnare i alla intervjuer och efter detta konstruerades ett antal kategorier som nedan tillsammans med kategorier från intervju med ungdomar förklaras närmare. Konkret resulterade den löpande texten till gemensamma faktorer som även återkom

³⁶ Aspers, 2007, s. 137

och dessa samlades in och kodades, och benämndes som kategorier, och efter detta kunde en kärnkategori även hittas som kunde relateras till de kategorier som vi funnit. Kategorierna som i den andra kodningen av intervjuer med organisationer uppkommit är: *anonymitet, e-mobbning i relation till skolan, skillnad i mobbningsformer*. Dessa går att ta del av under rubriken kategorier och indikatorer från fas 1 intervjuer med organisationer. Även här definieras varje kategori och för att ge styrka till kategorierna går det att ta del av citat i samband med varje kategoripresentation.

Den öppna fasen karaktäriseras av att forskaren inte har en forskningsfråga som är förutbestämd.³⁷ Betoningen enligt Glaser ligger på att forskaren skall ha så lite förutfattade meningar som det är möjligt om det som denne skall forska om. Forskaren skall istället ta reda på vad som föregår bland de individer som denne ämnar att studera.³⁸ Vi har till största del försökt följa Glasers modell vilket gjort att vi ämnat inte använda en forskningsfråga i den öppna inledande fasen.

Analys i fas 1: intervjuer med ungdomar

Kategorier och indikatorer från fas 1 intervjuer med ungdomar

I den öppna fasens datainsamling som innefattar intervjuerna med ungdomarna kom vi genom kodning fram till ett antal kategorier som här nedan presenteras. För att visa på hur vi har kommit fram till kategorier, kommer vi i samband med kategorierna presentera kortare citat. Dessa citat visar på varför vi har benämnt kategorierna som vi har gjort.

Sexuella kränkningar: Det som i denna kategori kom fram var att den e-mobbning som ungdomarna blev utsatt för ofta relaterade till det sexuella. Överlag verkade det vara så att individerna hade blivit utsatta för ryktesspridningar eller bilder som hade lagts ut på Internet som hade sexuella motiv och detta fortskred under en tid. Mats som vi intervjuade uttalade sig om detta:

” Någon sa att jag hade runkat i cam, men det var inte sant och dom har lagt ut en video på youtube ”

Relation till skolan: När det gäller den e-mobbning som ungdomarna utsätts för har den också till stor del relation till skolan. De ungdomar som blev utsatta för e-mobbning blev även i stor utsträckning utsatta för mobbning i skolan. Det var även så att de ungdomar som blev utsatta i skolan av individer där, även blev utsatta för mobbning efter skoltid i form av e-mobbning. När en person blev e-mobbad var det även så, att denne oftast var själv och utan vänner i skolan. Detta understryker Stina:

”De som utsatt mig för lätt mobbning i skolan tog tillfället i att reta mig på internet också. Jag fick kommentarer om att jag var ful, dum i huvudet, äcklig, att jag inte förtjänade vänner osv”

³⁷ Glaser, 1992, s. 4

³⁸ Hartman, 2001, s. 40

Känslan av att vara annorlunda: Här fanns det två olika sätt att se på känslan av att vara annorlunda. Dels så menade ungdomarna att de kände sig mobbade för att de var annorlunda och stack ut från andra och dels att de kände sig annorlunda efter dem hade blivit mobbade. Klas berättar om detta:

”Det var mina vänner som var på mig för att jag vågade vara annorlunda”

Uteblivet hjälpsökande: Ungdomarna verkade ha svårt för att ta hjälp av personer när de blev utsatta för mobbning. Endast en av ungdomarna hade tagit kontakt med en kurator och Bris för att få hjälp med mobbningen, de andra trodde inte att de skulle hjälpa eller var rädda att försöka få hjälp för att stoppa mobbningen. Ungdomarna visste om att det fanns organisationer som arbetade med e-mobbning, men ansåg inte att detta skulle kunna hjälpa dem. Undertrykning om detta görs från Stinas håll:

”Kände då att det inte skulle bättras, att det bara var onödigt man plockar undan det som småsaker fast det egentligen inte är så”

Anonymitet: Även om flertalet av ungdomarna visste vilka de var som mobbade dem över Internet, så framkom det dock att det även genomfördes en del anonym e-mobbning. Detta skedde i chattforum, men det framkom även att e-mobbning enligt dem själva var annorlunda mot ”traditionell” mobbning, då det var lättare att mobba över Internet dels för anonymiteten, men även för att individen hade lättare att komma till tals genom Internet, vilket kan vara lättare genom anonymitet. Karl poängterar detta:

”ja det är ju lättare att ta mobbning genom internet ja, man slipper ju visa känslorna lättare att komma till tals då med ”

Upprepade kränkningar har ansetts vara den kärnkategori som sammanfattar de ovanstående kategorierna efter den avslutade kodningen i den öppna fasen. Alla ungdomar visade på att e-mobbning är upprepande av kränkningar. Ungdomar som blir utsatta för e-mobbning utsätts ofta för sexuell e-mobbning och den upprepas. En bild som läggs ut eller skickas runt eller en sexuell ryktesspridning sker inte bara en gång utan flertalet. I relation till skolan så upprepas mobbningen inte bara över Internet, utan fortsätter i skolan vilket gör att mobbningen upprepas och tar annan form, en skolrelaterad mobbning. Ungdomar som blir utsatta för upprepade kränkningar får en känsla av att de är annorlunda i förhållande till andra. De menar att de är annorlunda därför blir de mobbade, men de menar även att mobbningen leder till att andra ser annorlunda på dem. Även om upprepade kränkningar sker, så uteblir ofta hjälpsökande för ungdomarna, de vill helt enkelt inte söka hjälp för den upprepade kränkning som de utsätts för. Mobbning över Internet förekommer även anonymt, och för att de enligt respondenterna skall uppfattas som mobbning måste det vara upprepande, och kan även kopplas samman med anonymt upprepande av kränkningar. Ett uttalande från Karl bekräftar att mobbning måste vara upprepande:

”någon trakasserar en person under en längre tid med hot och slagord och använder gästboksinslägg, meddelanden på internet där avsändaren inte syns ”

Analys i fas 1: intervjuer med organisationer

Kategorier och indikatorer från fas 1 intervjuer med organisationer

I den öppna fasens datainsamling som innefattade intervjuer med organisationer kom vi genom kodningen fram till ett antal kategorier som här nedan presenteras. För att även här visa på hur vi har kommit fram till kategorierna kommer vi i samband med kategorierna även här presentera kortare citat. Dessa citat visar på varför vi har valt att benämna kategorierna som vi har gjort.

Anonymitet: När det gäller e-mobbning så ansåg de som arbetar inom organisationen att anonym mobbning förekommer. Det tas upp om inlägg och meddelande som ungdomar får där avsändaren är anonym. Från organisationen Bris och representanten Camilla framkommer det att kränkningar till och med kan bli grövre och att det kan bli lättare att kränka när mobbningen sker genom Internet.

”Skillnaden kan vara att man inte står öga mot öga mot den man kränker eller att man inte alls känner personen tycks göra att det är lättare att kränka eller att kränkningarna blir grövre”

E-mobbning i relation till skolan: Enligt organisationen Friends och Anna blir barn som utsätts för IT relaterad mobbning även utsatta för detta på andra håll i sin vardag, alltså blir det en sorts ”dubbel” mobbning.

”Kränkningarna sker också på andra ställen, samtidigt. Men man får inte glömma att barn upplever kränkningar i sin vanliga vardag samtidigt som kränkningarna också pågår över IT ”

Hon fortsätter med att berätta:

”att barn blir kränkta på flera ställen. Både i skolan, på fritids, på väg till och från skolan”

Skillnad i mobbningformer: När det gäller e-mobbning och vanlig mobbning verkar organisationerna var eniga om att skillnader finns. Det blir lättare att använda sig av nedvärdering när individer mobbar över Internet och med den nya tekniken menas det att kränkningarna kan få en annan karaktär. Detta understryks av Anna i organisationen Friends:

”Kränkningarna kanske kan få en annan karaktär. Nya möjligheter att frysa ut, förtala och nedvärdera tillkommer med ny teknik”

Upprepade kränkningar: Denna kategori har även här fått tjäna som kärnkategori, då den anses täcka in de kategorier som vi kommit fram till i den andra öppna fasen. När det gäller organisationernas syn på e-mobbning så definierar de e-mobbning som kränkningar som

upprepas. I upprepande av kränkningar sker det även anonyma kränkningar. Här kan även kränkningarna ta en grövre form än i verkliga livet. När en ungdom blir utsatt för e-mobbning så utsätts den ofta för en dubbel mobbning. Detta i form av att upprepande kränkningar även sker i skolan. Det framkommer även att upprepande av kränkningar är lättare att genomföra när personer genomför kränkningarna över Internet.

Sammanfattande diskussion

I den första och inledande fasen, den öppna fasen kom vi fram till ett antal kategorier genom de intervjuer som vi genomfört med både ungdomar och organisationer. I intervjuerna med ungdomarna kom vi fram till ett antal kategorier som innefattar e-mobbning och dessa är: *sexuella kränkningar, relation till skolan, känslan av att vara annorlunda, uteblivet hjälpsökande och anonymitet*. Parallellt med detta har vi genomfört intervjuer med organisationer och kom i detta fram till kategorierna: *Anonymitet, E-mobbning i relation till skolan, skillnad i mobbningformer och upprepade kränkningar*.

Den selektiva fasen

Urval i fas 2 textinsamling från Bris årsrapporter

I denna fas utgick vi från textmaterial från årsrapporter som Bris sammanställt. Här tittade vi på organisationen Bris egen tolkning av de texter och citat som de hade med i sina årsrapporter från år 2008/2009. Detta resulterade i textmassor som vi läste igenom gång på gång för att tillslut sammanställa deras tolkning av materialet tillsammans med stärkande citat. Vi valde att gå vidare till en selektiv fas då vi ansåg att det var luckor i den första öppna fasen som gjorde att mer material behövdes samlas in för att få ett bra slutgiltigt material.

Information om årsrapporter

Bris har sedan 1998 varit en aktör på Internet då deras hemsida bris.se startade. Bris mejlen startade år 2001 och det var då hemsidan fick en funktion för barn och ungdomar. Förutom Bris mejlen finns det ett utvecklingsprojekt som berör Bris som chattfunktion där ungdomar kan chatta med personer från Bris. Det finns även ett diskussionsforum där kan barn och ungdomar dela med sig av sina erfarenheter och diskutera med jämnåriga, om viktiga och känsliga frågor. Det unika med detta forum är att en vuxen på BRIS läser alla inlägg innan de läggs ut. På det viset upprätthålls anonymiteten och en god ton. Om barnets inlägg nekas publicering, får barnet alltid en förklaring skickad till sin BRIS-inbox.³⁹ I denna textanalys kommer vi att använda oss av två stycken årsrapporter som Bris har sammanställt från 2008 och 2009. Rapporterna ingår i ett projekt som heter ”Det unga Internet” och är delvis ett EU-finansierat projekt om säkrare användning av Internet bland barn och unga. Projektet bedrivs av medierådet i samarbete med Bris och har som syfte att arbeta med ungas medievanor. I de två årsrapporterna gör Bris själva tolkningar och genom detta genomför vi en framställning om hur Bris tolkar citaten i sina två årsrapporter. I 2008 års rapport gjorde Bris en sökning bland mejlsvar och samtalsbeskrivningar

³⁹ Bris, 2008, s. 5-6, 8

för att få fram kontakter som de haft med barn och ungdomar som var It relaterade. Denna sökning gav 2750 barnkontakter. Dessa texter lästes igenom och efter detta kodades de. En ytterligare utgallring gjorde från Bris håll då deras tanke var att endast ta med de sökträffar som hade något med det problem eller frågeställning som framkom i kontakten att göra, eller att kontakten gav en utförlig bild av hur barnet eller ungdomen hanterade Internet, It eller mobiltelefoner. Genom detta gallrades 766 kontakter bort som inte hade med ett problem eller frågeställning att göra eller inte gav en bra och utförlig bild av hur barnet eller ungdomen hanterade Internet, It eller mobiltelefoner. Könsfördelningen i de 1 895 barnkontakterna var att 82 procent handlade om flickor och 18 procent om pojkar.⁴⁰

I 2009 års rapport gjorde Bris på liknande sätt som i 2008 års rapport. Bris ville här göra en jämförelse med 2008 års rapport som baserats på 2007 års kontakt med hjälpsökande. De genomförde en liknande textsökning, men enbart på mars och april månad år 2008. En annan skillnad är att denna textsökning även inkluderar bris-chatten, som vid samma tid året innan inte var igång. Dessutom har en textsökning gjorts bland alla huvudinlägg som kommit in till diskussionsforum under år 2008, vilka redovisas separat. Även här gjordes en sökning bland mejlsvar och samtalsbeskrivningar för att få fram it - relaterade texter. Textsökningen i bris-mejlen, Barnens Hjälptelefon och bris-chatten gav 563 träffar. Efter att ha gallrat bort felsökningar och de av alltför marginell betydelse återstod 386 kontakter. I diskussionsforumet gjordes även en sökning som resulterade i sammanlagt 4 142 huvudinlägg. Efter gallring återstod 364 it -relaterade huvudinlägg. I denna rapport var könsfördelningen 89 procent tjejer och 11 procent killar, vilket är en rätt mycket mindre andel killar än för övriga it -relaterade barnkontakter.⁴¹

Analys i fas 2 och Bris tolkning av 2008 års rapport

I denna rapport lyfts olika kategorier av Bris egna tolkningar fram från de olika citat som de har samlat in i sin sökning efter It-relaterade problem och frågeställningar. Vi har valt att ta med de kategorier som relateras till just kränkningar och mobbning över Internet, eftersom det är det som är vårt syfte med studien.

Kategorier och indikatorer från Bris tolkningar av It-relaterade citat

Kärlek - och kamratrelationer

Här framkommer det i Bris tolkning att *kärleks- och kamratrelationer* hanteras genom It. Det lyftas fram att i princip hälften av alla It kontakter som Bris har haft berör kärlek eller kamratrelationer över Internet och telefon. I detta tema förekommer även under temat *bilder, filmer och webcam* fram som en koppling till kärlek och kamrater tillsammans med It. Här beskrivs det utifrån Bris att bilder, filmer och webcam har en avgörande roll när det gäller problem och frågeställningar som är kopplade till It. Bris beskriver här att det ofta inte är så att bilderna eller filmer har en negativ utan kan vara något som är bra när det gäller just kärlek - och kamratrelationer. Dock påpekas det från Bris håll att de har fått reda på hur bilder och filmer ställt till det i olika relationer.⁴² I kategorin kärlek - och kamratrelationer beskrivs det i punkter

⁴⁰ Bris, 2008, s. 7

⁴¹ Bris, 2009, s. 12-13

⁴² Bris, 2008, s. 9

vad som kopplingen till bilder, filmer och webcam ligger. Här beskrivs positiva saker som att bilderna/filmerna är en del av att vardagligt lära känna en person som både är kända eller okända för personen i dess verkliga liv. Det beskrivs även hur webcam används av ungdomar för att få bekräftelse på att individen inte blir lurad av kompis/flirt på Internet och detta kan bl.a. gälla kön och ålder. Negativa saker tas även upp om hur ungdomar frivilligt skickat bilder eller visat sig i webcam för okänd eller känd individ. Att de genom detta får ångest eller känner oro fast inget behöver ha hänt. Det framkommer även att bilder, filmer och webcam inte sällan används för att genomföra kränkningar mellan kompisar och mellan partners.⁴³ Vidare framkommer det under temat *kärleks- och kamratrelationer* att *bråk, mobbning och kränkningar* kan kopplas samman. Exempel⁴⁴ tas upp från Bris att det är vanliga vardagliga bråk även förekommer på Internet eller via sms mellan kompisar. Bris hänvisar här till temat *kränkningar, hot och övergrepp* där även citat tas upp från Bris.

Kränkningar, hot och övergrepp

Kränkningar, hot och övergrepp framställs av Bris som ett tema, som har kopplingar till Internet. Ungefär 15 procent av dem som söker stöd av Bris söker det just för kränkningar, hot eller övergrepp som skett i samband med Internet. Här går det att ta del av olika under teman som Bris kopplar till kränkningar, hot och övergrepp. Bris framställer ett av under teman som att de kontakter som de har med stödsökande ofta kan kopplas till det verkliga livet samt temat *kopplingar till IRL*.⁴⁵ Tolkningen ligger i att kränkningar över Internet kan kopplas till kränkningar i det verkliga livet. Att blir en individ mobbad i sitt verkliga liv är det stor sannolikhet att denne även mobbas över Internet. Dock kan det även vara så att individer träffas på Internet och det är först när det träffas IRL som kränkningarna eller övergreppen sker.⁴⁶

I denna tolkning från Bris läggs citatet från en pojke på 15 år in:

”Jag vill inte tillbaka till skolan efter lovet, för då vet jag att det blir stryk igen. Jag har fått sms där det står att dom ska döda mig, med kniv. Förra månaden så hade dom kniv och puttade in mig på toaletten och sa att dom skulle döda mig snart och nu fick jag sms”⁴⁷

När det gäller Bris tolkning av temat *Kränkningar, hot och övergrepp* finns även koppling till att detta sker med hjälp av under temat *bilder, filmer och webcam*. Att detta används som ett ”verktyg” för att kränka eller hota en individ över Internet eller mobiltelefon.

I Bris rapporten skrivs det att vid tjugo procent av de It-relaterade kränkningarna och hoten har bilder, filmer och webcam en avgörande roll. Här berättas det om att sajten bilddagboken.se har betydelse vad det gäller detta. Det mest förekommande är att andra lagt ut bilder eller filmer för att kränka samtidigt som de ofta kan vara smygtagna. Detta är enligt Bris kränkande i sig att dessa läggs ut samtidigt som detta leder mer kränkningar. Det publiceras sedan vidare av andra

⁴³ Bris, 2008, s. 9

⁴⁴ Bris, 2008, s. 10

⁴⁵ IRL= In real life

⁴⁶ Bris, 2008, s. 10

⁴⁷ Bris, 2008, s. 10

personer. Bris tolkar det även som att det inte är ovanligt att kränkningar som individen utsätts för tillkommer genom att individen själv lagt ut en bild på Internet och detta genom frivilja och med en medvetenhet. Efter detta blir konsekvensen att bilderna sprids utan att individen från början kunnat föreställa sig att dessa bilder skulle kunna göra det. Vanligt är att individen får kommentarer som är kränkande på bilder som ofta är vardagliga eller att individen själv publicerat bilden.⁴⁸

I tolkning som Bris har gjort av temat *kränkningar, hot och övergrepp* finner de kopplingar till *bilder, filmer och webcam*.

Deras tolkning stärks med citat från en 14 årig flicka:

”Jag var inne på en sida som heter bilddagboken. se och hittade en kille från min klass och han hade smygbilder på mig och mina vänner och skrivit bildtexter som, ”kolla klassens mobboffer”, eller ”akta, TÖNTATTACK”. Och flera helt okända personer stämde in med elaka kommentarer om våra utseenden. Jag och mina vänner har pratat med våra lärare flera gånger men det verkar bara göra allt värre”⁴⁹

I temat *Kränkningar, hot och övergrepp* och Bris tolkning av detta framkommer även ett under tema som är *anonymitet och distans*. Tolkningen från Bris är att detta påverkar hur It - relaterade kränkningar ser ut på Internet. Det tas även upp om tolkning från en tidigare årsrapport och att Internet och att dess anonymitet verkar göra det lättare att kränka andra individer samt att kränkningarna även kan bli grövre. Detta gäller både om individen inte känner personen eller om individen känner personen men då inte står öga mot öga med honom/henne. Det framkommer även från tolkningen att anonymiteten gör det lättare att lura en annan individ och genom detta skapas kränkning.⁵⁰

Tolkningen stärks med citat från en 11 årig flicka:

”Jag har några kompisar som mobbar en tjej i skolan. På MSN har en av dem gjort en anonym adress. Från den adressen har de nu börjat chatta med henne, och hon vet inte att det är dom! Hon tror att de är två 13-åringar som är helt utanför, inte har några vänner och är utfrysta. De får henne att säga saker som hon inte alls skulle ha sagt om hon visste att det var dom”⁵¹

I temat *Kränkningar, hot och övergrepp* tas även under temat *säkerhet och skydd* upp. Här gör Bris en tolkning där de menar på att detta under tema har en viktig aspekt när det gäller hur unga

⁴⁸ Bris, 2008, s. 10

⁴⁹ Bris, 2008, s. 10

⁵⁰ Bris, 2008, s. 10

⁵¹ Bris, 2008, s. 11

hanterar kränkningar som är It- relaterade. Speciellt sådana kränkningar som har med anonymitet att göra. Det förekommer enligt Bris tolkning att många kränkningar uppstår när en individ har fått tag i den unges användarnamn och lösenord. Det ges exempel på hur individen låtsas vara den utsatte ungdomen. Den individ som låtsas vara den utsatte skriver pinsamma saker till andra eller kränker den tredje individen genom att ange sig för att vara den utsatte ungdomen. Bris menar även att användarnamn och lösenord stjäls för att sedan gå in på den utsatte ungdomens egen hemsida och publicera bilder och texter utan att den utsatte är medveten om detta. I detta publicerar Bris frågor som dyker upp om säkerhet i samband med kränkningar. Frågor som: *Hur får man bort bilder?*, *Hur stänger man av konton?*, *Hur stoppar man mobil-samtal?* Det omtalas även om hur de unga själva gått tillväga när de blivit utsatta för kränkningar, som att det har blocka personer så att de inte kan kontakta dem. De har även polisanmält och tagit kontakt med ansvariga för sajter och även samlat bevis.⁵²

Bris tolkning stärks här med citat från två olika flickor:

Flicka på 13 år berättar:

”När jag loggade in på min bilddagbok så hade ngn vart inne på den och lagt in en bild på en flickas underliv och så hade dom skrivit ”det här är min”. sen hade dom varit in på min msn å skrivit fetto till min kompis, så hon va rätt så ledsen :.. kan man spåra de? och e de internetmobbing? men jag har tagit bort bilden så ingen mer skulle se den.“⁵³

Tolkningen från Bris ligger även i ett citat som en 17 årig flicka har berättat:

”För två år sen hade jag sex med en kille som hade en flickvän. Nu har hon fått reda på det. Hon har lagt ut mig på Internet med bild och namn och trakasserar mig och får andra till att göra likadant. Jag har skrivit ut allt från Internet och jag har pratat med min familj, som tycker att jag ska polisanmäla henne. Hur ska jag göra? Jag vill gärna polisanmäla henne. Bör jag kontakta skolan?”⁵⁴

Sexuellt relaterat

Temat *sexuellt relaterat* är även något som Bris tar upp i sin tolkning av unga och It. Det framkommer i deras tolkning att det rör sig om både positiva och negativa erfarenheter när det gäller detta tema. Det är även väldigt skilda former av erfarenheter.

I detta tema finns Bris tolkning och under temat *bilder, filmer och webcam*. Nästan en tredjedel av det som är sexuellt relaterade kontakter har detta under tema en avgörande roll. I de flesta av dessa fall handlar det om unga tjejer och väldigt sällan killar har klätt av sig frivilligt och skickat

⁵² Bris, 2008, s. 11

⁵³ Bris, 2008, s. 11

⁵⁴ Bris, 2008, s. 11

bilder eller visat sig i webcam, lättklädd eller helt naken. Även om det oftast har genomförts från tjejen som en del i en relation som är positiv har det ändå lett till oro och ånger. Bris tolkning i detta är att denna oro kan vara riktig då de har fått tagit del av flera erfarenheter där pojkvänner efter att relationen tagit slut har spridit nakenbilder/filmer som en medveten kränkning.⁵⁵

Ett citat från en 16 årig flicka visar på hur Bris har tolkat:

”jag har gjort något jag nog kommer att få ångra resten av livet. för nästan exakt ett år sen så var jag inne i en period där jag inte mätte så bra. jag träffade då en kille på msn som jag tyckte om och vi chattade nästan varje dag. till slut kom vi in på sex och det gick så långt att jag ”visade” mig/strippade i webbcamen, de saker jag gjorde vill jag inte ens nämna för jag skäms så otroligt. nu var det en bra kille jag hade att göra med så han la varken ut bilder eller annat så andra kunde se. nu när jag mognat i mitt beteende kan jag inte se en enda anledning till att göra såhär? det är otroligt jobbigt att gå omkring och bära på det här alldeles själv och inte ha någon att prata med.”⁵⁶

Bris tolkning i under temat *bilder, filmer och webcam* ligger även i en annan form av sexuella kränkningar. Här är det i princip alltid tjejer som råkar ut för att en kille som onanerar eller blottar sig utan att tjejen har bett om det. Bris beskriver här en variant på en erfarenhet som en kille delat med sig av till dem.⁵⁷

Ett citat från en pojke på 15 år som ligger till grund för Bris tolkning:

”jag är en kille som har runkat i cam till en tjej och hon har spelat in det och skickar till alla och nu har en kille den i sitt galleri jag vill att han ska ta bort den men han vill inte det. så alla kan se det, jag tänker på det dag och kväll kan inte ens sova på nätterna, vet inte hur ska jag göra, hjälp please..! jag har lärt mig en stoor läxa att aldrig göra sånt mer men först vill jag att detta inte ska visas mer”⁵⁸

Det sista under temat under temat *sexuellt relaterat* är *kränkningar, hot och övergrepp* och det är enligt Bris tolkning inte ovanligt att dessa är It- relaterade och sexuellt relaterade. De menar att det alltid inte är så att dessa är kopplade till bilder, filmer och webcam. Det kan vara äldre män

⁵⁵ Bris, 2008, s.11

⁵⁶ Bris, 2008, s.12

⁵⁷ Bris, 2008, s.12

⁵⁸ Bris, 2008, s.12

som söker kontakt med yngre tjejer som sedan resulterar i sexuella trakasserier eller övergrepp IRL.⁵⁹

Ett citat tillhörande Bris tolkning är från en flicka på 17 år:

”I höstas så blev jag tvingad till fotografering av en kille, och efter bilderna så våldtog han mig. Alla 5 bilder kom ut på internet och jag blev mobbad i skolan och alla skrek saker efter mej när jag gick förbi i korridorerna. Jag polisanmälde allt men ingenting hände för att det inte fanns tillräckligt med bevis stod det i brevet som jag fick. Jag mådde jätte dåligt av det och nu mår jag ännu sämre”⁶⁰

Psykisk ohälsa

Under Bris tolkning tas även temat *psykisk ohälsa* upp. Bris tolkar detta som att det är när barn och unga berättar om hur de till stor del använt sig av Internet för att diskutera, jämföra och på olika sätt hantera sin egen och andras psykiska ohälsa. Under detta tema ingår under temat *att själv vara den som stödjer*. Att här stötta kompisar via Internet och ha en vardaglig kontakt. Dock förekommer det relativt ofta att den unga blir indragen i komplicerade psykiska problem som en kompis har. Fler beskriver även att de tagit på sig en kurativ roll och de hjälper och stöttar it- kompisar som mår dåligt.⁶¹

Stärkande citat från Bris tolkning ligger i en flickas berättelse:

”jag har en kompis jag känner via Internet. Grejen är att hon mår väldigt dåligt. & jag får bära hennes bekymmer, jag orkar inte, men jag kan inte blocka & skita i henne heller, för hon skriver att hon ska ta livet av sig & jag lever i en väldig press. Jag finns alltid där, men hon aldrig för mig. Jag blir så deprimerad i hennes närhet.. Jag har aldrig träffat henne i verkligheten. Jag vill även hjälpa henne innan hon tar livet av sig. Jag vet inte hur jag ska göra helt enkelt :/ ?”⁶²

I temat *psykisk ohälsa* finns även under temat *att själv ha fått stöd och hjälp*. De kontakter Bris har handlar minst lika mycket om unga som fått stöd och hjälp av kompisar över Internet.⁶³

I denna tolkning läggs citat in från en 17 årig flicka:

⁵⁹ Bris, 2008, s.12

⁶⁰ Bris, 2008, s.12

⁶¹ Bris, 2008, s.12

⁶² Bris, 2008, s.12

⁶³ Bris, 2008, s.13

”Jag mår så dåligt Och det är bara en person som vet detta. Det är en tjej jag bara pratat med i två dagar på msn, vi fick kontakt via BUP:s hemsida. Det är helt fantastiskt med vår kontakt, vi är så lika, vi känner nästan samma saker om olika grejer, och vi kan prata om allt. Det är bara det att hon mår sämre än jag gör just nu, hon funderar skarpt på att ta självmord. Jag är livrädd att förlora henne nu. Vad skulle jag göra utan henne?”⁶⁴

I Bris tolkning framkommer det även att kontakt med professionella via Internet och sms är något som de unga beskriver erfarenheter ifrån, men som de även efterfrågar.

Tolkningen från Bris ligger i följande citat från en 13 årig flicka:

”Vi har en kurator i vår skola. Jag vet inte om jag skulle våga gå dit. Jag skulle hellre mejla som jag gör nu. Annars vet jag inte vad jag ska säga. Och jag kan inte ångra det jag har sagt. Utan kan välja det jag tänker säga”⁶⁵

Analys i fas 2 och Bris tolkning av årsrapport 2009

I denna rapport framkommer även här olika kategorier och deras tolkningar med stöd av olika citat som de har samlat in i sin sökning efter It-relaterade problem och frågställningar.

Kategorier och indikatorer från Bris tolkningar av It-relaterade citat

Kärleks- och kamratrelationer

Enligt Bris tolkning framkommer det att Internet, It och mobiltelefoner har en roll i relationer mellan ungdomar samt deras hanterande av relationerna. Här handlar det även om hur ungdomar söker efter relationer. Ungefär hälften av kontakterna som Bris har med hjälpsökande handlar om temat *kärleks- och kamratrelatione*.⁶⁶

Under detta tema tolkar Bris det som att under temat *bilder, filmer och webcam* har en central roll. Det kan vara både positiva eller negativa konsekvenser i samband med att bilder, filmer eller webcam har använts.⁶⁷

Bris stärker sin tolkning med hjälp av citat från en flicka på 12 år:

”i sommas så träffa ja en kille som va skit söt och snäll mot mig. vi tog kontakt med vradra på msn och mobil osv.och när vi snacka på msn så ville han att ja skulle ta av mig tröjan och

⁶⁴ Bris, 2008, s.13

⁶⁵ Bris, 2008, s.13

⁶⁶ Bris, 2009, s.14

⁶⁷ Bris, 2009, s.15

vissa mig i bH och ja gjorde de för han tjata
jätte mycket och ja ville inte göra han ledsen ja
vet att de e dumt att göra såna saker men de
kom ja inte på förens ja hadde gjort de och nu
ongrar ja mig skit mycket!! För sen så la han ut
bilder om mig och skrev texter under och sa att
ja va hora rasist världens fulaste tjej⁶⁸

Kränkningar, hot och övergrepp

Enligt Bris beskrivning av temat *kränkningar, hot och övergrepp* förekommer detta över Internet eller med kopplingar dit. Bris uppmärksammar att ungefär var tionde kontakt med dem berör detta tema. Det framställs att det är vanligare att unga kontakter Bris om de blir utsatta för *kränkningar, hot och övergrepp* än att de samtalar med jämnåriga. Kopplingar till under temat *IRL* finns. Det förekommer ofta att en individ kränks både irl och via It samtidigt, dessutom framkommer det även att kränkningar sker irl efter att individer lärt känna varandra över It. Ungefär 15 procent av kontakterna har koppling till detta.⁶⁹

Stärkande citat från en 14 årig flicka ges för att förstärka Bris tolkning:

”jag har varit utsatt för grov mobbning i skolan. Och nu börjar de skriva Anonyma kommentarer till mig. bland annat, Hora , Jävla emo! och såna saker. Men nu börjar det bli hot. idag när jag gick in på min sida, så var det någon som hade skrivit: fuckface hur fan kan man se så äcklig ut.. seriöst.. hade jag sätt ut som dig skulle jag hoppat för länge sen -.- Och, det börjar bli ganska skrämmande, att den personen sitter och hotar mig. b.la att han/hon/den vill skiacka bomb brev till mig. Jag vet inte vad jag ska göra⁷⁰”

Bilder, filmer och webcam är ett under tema som är ett vanligt redskap som används för att kränka eller hota någon över Internet eller via mobiltelefon. Ungefär 20 procent av kränkningarna och hoten som är It- relaterade har kopplingar till *bilder, filmer och webcam*. Både kränkande kommentarer om bilder som den unge lagt ut själv eller bilder som andra tagits används för att kränka ungdomen.⁷¹

Citat tillhörande Bris tolkning från en flicka på 14 år:

”Jag har skickat en bild på mig där jag hade bh till en i plugget och han skickade det till dina kompisar och så nu vet hela skolan om de och har sett de : Folk säger slampa,hora och sånt till mig och jag vill bara glömma de⁷²”

⁶⁸ Bris, 2009, s.15

⁶⁹ Bris, 2009, s. 16

⁷⁰ Bris, 2009, s. 16

⁷¹ Bris, 2009, s. 16

⁷² Bris, 2009, s. 16

Tillhörande temat *kränkningar, hot och övergrepp* tillkommer under temat *säkerhet och skydd*. Detta är enligt Bris tolkning viktiga aspekter när det gäller hur unga berättar om sina erfarenheter i samband med It- relaterade kränkningar. Ibland har säkerhet som brister lett till att inloggningsuppgifter har blivit stulna. Även funderingar kring hur en individ skyddar sig mot kränkningar i samband med teknik förekommer under temat.⁷³

Citat tillhörande Bris tolkning från en 14 årig flicka:

”jag har bilddagbok och innan hade jag så alla som var kompis med mej eller kunde mitt lösenord kunde se min bilddagbok. och då fick en kille i min klass mitt lösenord på nåt sätt... Ochför nån vecka senare hittade jag honoms bilddagbok och då hade han print screnat en bild jag hade på min bilddagbok på mej, och sen hade alla kommenterat den bilden jättedumt på honoms sida. och sen anmälde jag honom på bilddagboken, så dom tog bort bilden han hade tagit från mej. seriöst så vill jag polis anmäla han för det han gör, trakaserier eller vad det är!”⁷⁴

I under temat *den relativa anonymiteten och distansen* framkommer det i Bris tolkning att det blir lättare att kränka samt att kränkningarna blir grövre då It bidrar till anonymitet och distans. Ibland känner den som blir kränkt inte individen, men det förekommer även att de känner varandra men att kränkningen blir grövre när de inte träffar varandra personligen.⁷⁵

Bris ovanstående tolkning höjs med citat från flicka på 12 år:

”Jag är mobbad av 4 tjejer i en klass över mig. Dom skickar hotfulla sms till mig och de skriver taskigt på msn och på lunarstorm och bilddagboken. Jag vill inte ha det så. Jag har fått byta msn, mobilnummer, lunar, och bilddagbok för att dom håller på. Snälla hjälp mig för jag vet inte vad jag ska göra för att stoppa detta”⁷⁶

Sexuellt relaterat

Detta tema tar upp kontakter som Bris har haft där fokus har lagts på de sexuellt relaterade kontakterna. I temat *sexuellt relaterat* finns under temat *bilder, filmer och webcam*. Bris påpekar att en femtedel av deras kontakter är sexuellt relaterade. Det är först när det blir ett bekymmer som Bris kontaktas av ungdomar. Då kan ungdomen själv valt att lägga upp eller skicka en bild. Dock har dessa används på ett vis som ungdomen inte tänkt sig. Bris menar att de finns många sätt bilder och filmer används och då i sexuella syften.⁷⁷

⁷³ Bris, 2009, s. 16

⁷⁴ Bris, 2009, s. 16

⁷⁵ Bris, 2009, s. 16

⁷⁶ Bris, 2009, s. 16

⁷⁷ Bris, 2009, s. 17

Citat från flicka på 15 år:

”Jag mår verkligen dåligt och har ångest ibland. Har nämligen lagt ut bilder på mig...väldigt lättklädd. Har inte lagt ut dom på hemsidor utan skickat det till andra via msn. Tänk om någon får veta att det är jag som är på dom där bilderna? Tänk om folk lägger ut dom på hemsidor? Jag ångrar mig stort. Dessutom skickade jag foton på mitt ansikte...och skrev mitt riktiga namn till vissa. Det finns egentligen inget att göra åt saken, bilderna är ute och kommer alltid ligga kvar. Men...vad jag ska göra?”⁷⁸

Kränkningar, hot och övergrepp är ett under tema i temat *sexuellt relaterat*. Enligt Bris tolkning menar att de sexuella kränkningarna till stor del sker mellan ungdomarna och då enbart över Internet eller mobiltelefon. I 20 stycken av Bris kontakter under år 2008 är det vuxna som tagit kontakt med barn. Till största del har dessa kontakter varit på Internet och ett fåtal har lett till övergrepp irl.⁷⁹

Citat från flicka på 14 år inkommet till Bris:

”jag visade bröstet för en kille i cam.. Han skrev att han skulle skicka pengar. Jag var dum nog å gick på det. Och han hade tatt kort. Å typ lagt ut på internet. De va en som addade mej, å frågade om jag visade för pengar ”Nej?” ”Men jag har en bild på ditt bröst sm nån skickade, å där står din msn” !!! Shit!!! Å sen en jag chattade med. När jag vägrade visa så sa han att han skickade ut bilden. Jag undrar om ni tycker att jag ska polisanmäla. Å vad som i sånna fall kommer hända”⁸⁰

Psykisk ohälsa

Detta tema behandlar de kontakter som Bris har haft med unga och hur de använt Internet till behandling av sin psykiska ohälsa eller att de hjälpt någon som mått dåligt. I detta tema återfinns under temat *den relativa anonymiteten och distansen*. Detta har enligt Bris en stor betydelse när det gäller *psykisk ohälsa*. Bris beskriver även att de unga bara via tangentbordet samt Internet kan visa hur de mår, dessutom även att *anonymitet och distans* orsakar problem.⁸¹

Citat från pojke på 15 år:

”Jag har skämt mig några gånger, men det ar länge sen jag gjorde det nu. jag träffade

⁷⁸ Bris, 2009, s. 17

⁷⁹ Bris, 2009, s. 17

⁸⁰ Bris, 2009, s. 17

⁸¹ Bris, 2009, s. 18

en tjej på internet. hon var jätte snäll,
en bästa vän som jag träffade på internet!
Jag pratar med henne varje dag med sms
eller men telefon. Hon har fått mig att må
bra, fått mig att känna mig värdig, älskad
och omtyckt. Man kan säga att hon har
räddat livet på mig”⁸²

17 årig flicka berättar:

” idag skrev en tjej på ett forum att hon tänkte begå självmord.
Hon skrev till och med ”hejdå” och så där. Jag har känt henne
genom forumet vet att hon försökt ta sitt liv flera gånger innan.
Någon timme innan hon skrev hejdå-meddelandet till mig,
skrev hon ”logga in på msn nu” och jag kan inte sluta tänka
på att om jag hade loggat in hade hon kanske inte ens tänkt
begå självmord. Jag vet att jag inte kan ha något ansvar
för henne. Men jag mår ändå skitdåligt nu, som om jag inte
redan har nog med ångest. Jag vet bara vad hon heter i
förnamn, men vet inte var hon bor. Jag måste ju få veta vad
som hänt med henne, och internet är det enda sättet jag
kan få kontakt med henne... men hon är offline överallt.
Tänk om hon är död? Jag kommer inte sova en blund inatt.
Hjälp!”⁸³

Sammanfattande diskussion

I den selektiva fasen framkom kategorierna/ teman från årsrapporten år 2008. Dessa var temat *kärleks- och kamratrelationer där under teman bilder, filmer och webcam samt bråk, mobbning och kränkningar framställs*. I temat *kränkningar, hot och övergrepp* benämns under teman som: *kopplingar till IRL, bilder, filmer och webcam, anonymitet och distans och även säkerhet och skydd*. I temat *sexuellt relaterat* benämns under teman *kränkningar, hot och övergrepp samt bilder, filmer och webcam*. Det slutliga temat är *psykisk ohälsa* med under teman *att själv vara den som stödjer och att själv fått stöd och hjälp*. I årsrapporten från 2009 skapades samma kategorier/teman från Bris: *Kärleks- och kamratrelationer, kränkningar, hot och övergrepp, sexuellt relaterat och psykisk ohälsa*. Här tas samma underkategorier som i 2008 års rapport upp förutom en avvikelse från temat *psykisk ohälsa* där under temat *anonymitet och distans* tas upp.

Urval i fas 2: intervjuer från ungdomar

I den selektiva fasen ville vi även använda oss av en intervju för att fylla ut eventuella luckor som kunde finnas för att få ett så rikt material som möjligt. Vi genomförde den 10/12 en intervju med en pojke på 16 år som vi benämner som Nils. I genomförandet av denna intervju använde vi oss av chattsidan *snyggast.se*. Detta är en sida där ungdomar kan prata med varandra privat eller genom offentliga samtal. I likhet med intervjuerna i den första fasen hörde vi oss för om det var någon som skulle kunna tänka sig att intervjuas om mobbning/kränkningar över Internet. Nils

⁸² Bris, 2009, s. 18

⁸³ Bris, 2009, s. 18

kontaktade oss. Vi genomförde sedan en intervju med honom. Efter detta transkriberade vi materialet och kom fram till kategorier som kunde relateras till e- mobbning. Vi vill påpeka att detta material är relativt kort, men ses som ett komplement till de andra fyra intervjuerna som vi genomfört med ungdomarna i den öppna fasen.

Nils berättar om ett tillfälle där han hade sexuellt umgänge med sin tjej. Det framkommer här i likhet med den öppna fasens intervjuer med ungdomar att sexuella kränkningar är något som förekommer ofta.

Nils understryker detta:

”Jag hade sex med min tjej på en fest och då kom det in massa personer och tog bilder på oss och sedan las de ut på nätet.... Många tjejer skrattade ju”

Det framkommer även i intervjun med Nils att när bilderna på hans tjej och han sedan blivit utlagda på Internet visste han inte vilka det var som hade lagt ut bilderna:

”nej jag vet inte vilka, bara att det va tjejer”

Resultat/jämförelse

I detta avsnitt presenteras det olika tolkningarna och jämförelserna som vi gör mellan intervjuer med ungdomar, intervjuer med organisationerna samt Bris tolkning i årsrapporterna. Vi har inte grundat en teori utan vi besvarar vårt syfte som är att se om skillnader och likheter finns mellan ungdomar och organisationers syn på e- mobbning. Vi vill därför påpeka att mer forskning behövs för att komma fram till en hållbar teori.

Sexuella kränkningar/ sexuellt relaterat

Det framkommer i intervjuerna med ungdomar att sexuella kränkningar är en mobbningsform som ungdomarna blir utsatt för över Internet. Här har bilder lagts ut eller en ryktesspridning över Internet med koppling till det sexuella har förekommit.

Här kan en skillnad i intervjuerna med organisationerna ses. I detta finns inget som tyder på att Bris menar att de sexuella kränkningarna över Internet är en vanlig kränkning/mobbningsform. Dock skall det påpekas att just sexuella kränkningar förekom i relativ stor utsträckning när det gäller Bris texter i årsrapporterna. I båda årsrapporterna⁸⁴ tas det upp om att bilder, filmer och webcam har en betydelse när det är fokus på det sexuella. Här tolkas det från Bris perspektiv att bilder kan vara tagna från ungdomen själv, men att de sedan har använts på ett sätt som ungdomen inte tänkt sig. Bilderna används på många sätt och i sexuella syften. Bilderna eller filmer som har tagits sprids runt på Internet där ungdomen varit naken eller lättklädd. En tolkning i detta kan ges då vi menar att ungdomarna som vi intervjuat tydlig visar att sexuella former av mobbning finns på Internet. I likhet med vad Bris framställer i sina årsrapporter så, är

⁸⁴ Bris, 2008 & 2009, s. 11, 17

det bl.a. bilder som lagts ut med sexuella motiv. I Bris tolkning⁸⁵ förekommer det även ett samband mellan det sexuellt relaterade och kränkningar hot och övergrepp. Dessa sker till största del mellan ungdomar, dock händer de att vuxna tar kontakt med barn och dessa har till största del då varit över Internet. Vi såg i våra intervjuer ett samband mellan de sexuella bilderna som läggs ut och att en individ samtidigt blir kränkt vilket Bris även kommer fram till. En skillnad här kan dock vara att vi inte kommit fram till att även vuxna kränker ett barn sexuellt, något som vi i våra intervjuer saknar information om. Årsrapporten från 2008⁸⁶ sticker dock ut från 2009 års rapport då sexuella kränkningar enligt Bris även kan förekomma genom att en kille onanerat eller blottat sig för en tjej och att hon sedan lägger ut detta på Internet. Detta skulle kunna tolkas som en mindre likhet med våra intervjuer med ungdomarna då vi här fick fram att en film lagts ut där en kille påstods runkat i en webcam. Här fick vi dock en redogörelse på att han sade att det inte var han på videon, men en viss likhet i det Bris tolkar om sexuella kränkningar i form av blottning ser vi ändå.

Relation till skolan/verkliga livet

I våra intervjuer med ungdomarna fick vi fram att e-mobbning över Internet hade en relation till hur det ser ut för ungdomarna i skolan. Blev en individ utsatt för mobbning i skolan var sannolikheten stor att ungdomen även blev utsatt för mobbning över Internet. Vi fick fram att ofta var individen själv i skolan eller utan vänner. I likhet med intervjuerna med ungdomarna framkommer det även i intervjuerna med organisationerna att kränkningar/mobbning kunde förekomma på olika ställen samtidigt. Enligt organisationen Friends förekommer mobbning i individens ”vanliga vardag” som är i skolan samtidigt som den förekommer över Internet och It. I Bris årsrapporter⁸⁷ framkommer det att de kontakter som Bris har med stödsökande ofta kan kopplas samman med ungdomarnas verkliga liv och att de har kopplingar till IRL. Blir en individ mobbad i sitt verkliga liv finns det en stor risk att individen även blir mobbad över Internet. Det som Bris även får fram är att det kan vara så att individer träffas på Internet och det är först när de träffas i verkliga livet som kränkningar eller övergrepp sker.

Anonymitet/ distans

Intervjuerna som vi genomfört med ungdomar visar överlag på att ungdomarna visste vilka de var som mobbade dem över Internet. Dock fanns det en del mobbning som genomfördes helt anonymt där den unge inte visste vem som mobbade honom/henne. Denna mobbning skedde bland annat i chattforum och ungdomarna menade att det var lättare att mobba över Internet eftersom individen var anonym. I intervju med organisationen Bris framkommer det att anonym mobbning förekommer. Inlägg eller meddelande där avsändare är anonym skickas mellan ungdomarna. Camilla i organisationen Bris påpekar att det kan bli grövre och lättare att kränka andra individer genom Internet. Detta kan i sin tur ses som en likhet till vad vi fått fram från intervjuer med ungdomarna. Likheten ligger i att både ungdomarna och organisationerna ger liknade svar då de påpekar att anonymitet förekommer i samband med mobbning över Internet. Det framkommer även i både intervjuer med ungdomar och organisationen Bris att individerna ibland känner varandra. Camilla i organisationen Bris påpekar att det kan vara lättare att mobba

⁸⁵ Bris, 2008 & 2009, s. 12, 17

⁸⁶ Bris, 2008, s. 12

⁸⁷ Bris, 2008 & 2009, s. 10, 16

när ungdomarna inte träffas personligen. Det som även framkommer i årsrapporterna från Bris⁸⁸ är att även här påpekas det att mobbningen kan bli grövre över Internet i likhet med vad som framhålls i intervjun med Bris. Ibland kan det även vara så att individerna känner varandra men att mobbningen är lättare att genomföra genom Internet när de inte möts. Anonymitet gör det även lättare att lura en individ.

Säkerhet och skydd

I årsrapporterna från Bris poängterar de att säkerhet och skydd är viktigt i samband med It-relaterade kränkningar. I årsrapporten från 2008⁸⁹ påpekas det att kränkningar som har med anonymitet att göra har en speciell koppling till säkerhet och skydd medan årsrapporten från 2009 inte nämner något alls om detta. Årsrapporten från 2009⁹⁰ tar upp om att brister i säkerhet har till att inloggningsuppgifter har blivit stulna och även hur individer skyddar sig när det gäller kränkningar i samband med teknik. När det gäller anonymitet⁹¹ understryks det att kränkningar uppstår när en individ får tag i användarnamn och lösenord från en annan individ och anonymt låtsas vara den utsatte ungdomen. I våra intervjuer med ungdomar och organisationer har vi inte funnit något om säkerhet och skydd. Ändå vill vi uppmärksamma att det i årsrapporten⁹² från Bris framkommer att en tjej blivit utsatt för kränkning. Där bild lagts ut på henne och individer har kommenterat bilden på hennes bilddagbok med taskiga kommentarer detta efter att någon kommit över hennes användaruppgifter. Säkerhet och skydd ses ändå från vår sida som en viktig aspekt som vi anser behöver uppmärksammas. Varför vi inte har fått fram detta kan vara svårt att svara på. Det kan dock vara så att fokus inte har lagts på säkerhet och skydd från ungdomarnas perspektiv när vi intervjuade de vilket har lett till uteblivna svar om just säkerhet och skyddsfrågor. Vi ser dock som intressant att årsrapporten från 2008 nämner temat säkerhet och skydd i mycket större utstäckning än 2009 årsrapport gör. Kan det vara så att det inte ses som lika riskabelt längre och att säkerhet och skyddet har blivit bättre. Vi fick som vi tidigare nämnt inte heller fram något om aspekten säkerhet och skydd i våra intervjuer. Kanske Internet och dess säkerhetsaspekt har förbättrats de senaste åren? Detta är naturligtvis svårt att svara på men en tänkvärd fundering att diskutera kring.

Känslan av att vara annorlunda

Vi fick i intervjuerna med ungdomarna fram ett tema som vi anser har en viktig aspekt i förståelsen av e-mobbning. Ungdomarna har två olika känslor när det gäller att se sig själva som annorlunda. De menade att de kände sig mobbade för att de var annorlunda eller att de kände sig annorlunda när de blivit mobbade. Vi anser att detta är intressant och att vi i intervjuerna från organisationerna inte fick fram något om detta eller att det inte i någon av årsrapporterna har uppmärksammas. Detta kan självklart då ses som något som är av mindre vikt, men vi kan ändå se en relevans i att ungdomar skulle kunna känna sig annorlunda när de är mobbade eller att de på något sätt är annorlunda vilket leder till mobbning. Vi ser detta som något som kan tillföra ett

⁸⁸ Bris, 2008 & 2009, s. 16

⁸⁹ Bris, 2008, s. 11

⁹⁰ Bris, 2009, s. 16

⁹¹ Bris, 2008, s. 11

⁹² Bris, 2008, s. 11

rikare material om e- mobbning men dock behövs det mer empiri för att kunna styrka att det verkligen är så som vi fått fram i våra intervjuer.

Psykisk ohälsa

I Bris årsrapport från 2008⁹³ framkommer det att barn och unga använder sig av Internet för att både stödja och bli stöttade. Här diskuterar de, jämför och hjälper varandra. Ibland beskrivs det även att just stöttningen kan bli mycket komplicerad och ungdomen får nästan vara en kurator åt en annan ungdom. Det förekommer även från ungdomars perspektiv enligt Bris att de har kontakt med professionella över It, men att denna kontakt även efterfrågas från dem som inte har det. Detta är dock en skillnad mot vad som tas upp i Bris årsrapport från 2009⁹⁴ då det inte ens nämns något om att unga stödjer eller får stöd av varandra. När det gäller psykisk ohälsa menar det dock i båda årsrapporterna att anonymitet och distans orsakar problem då individer är anonyma och berättar i vissa fall för andra att de tänker begå självmord utan att individerna vet vem det är som vill begå självmord. I årsrapporten från 2009 påpekar dock Bris⁹⁵ att unga kontakter dem när det gäller kränkningar, hot och övergrepp istället för att prata med jämnåriga. Här ser vi en sorts motsägelser från årsrapporten 2008⁹⁶ där Bris under temat psykisk ohälsa påpekar att unga pratar med varandra mycket och stöttar varandra. Vi tycker att detta är mycket intressant att det kan ändras från ett år till ett annat och att Bris i årsrapporten från 2009 inte ens nämner att ungdomar stöttar varandra. Blir en individ utsatt för kränkningar, hot och övergrepp tror vi faktiskt också att de mår psykiskt dåligt. Vi ser även en skillnad till vad vi fått fram i våra intervjuer med ungdomar. Här beskrivs det hur ungdomarna låter bli att söka hjälp från andra. Endast en av dem som vi intervjuade hade sökt hjälp från kurator och Bris, detta fast ungdomarna visste att Bris fanns. Några var rädda att söka hjälp andra trodde inte att de skulle hjälpa dem om de kontaktade exempelvis Bris. Det framkommer alltså tillskillnad mot vad Bris framhåller att hjälp inte alltid är så självklar att sökas från ungdomars håll.

Kärleks- och kamratrelationer

Från Bris framkommer det att kärlek - och kamrat relationer både är positiva och negativa.⁹⁷ I och med detta tar vi upp om negativa saker som ungdomar berättar om oro och ångest över att de skickat bilder eller filmer. Det förekommer även att en kompis eller en partner inte sällan använder bilder eller filmer för att kränka en annan individ. Även bråk, mobbning och kränkningar kan kopplas samman med kärlek - och kamrat relationer. Vanliga vardagliga bråk kan förekomma mellan kompisar över sms och Internet. Detta kan ses som en likhet till det vi fick fram från intervjuer med ungdomar. Dock fick vi inte fram att det kunde vara kompisar som mobbade över Internet samtidigt som det var bråk i skolan. En tydlig koppling fanns dock att mobbning som förekom i skolan även förekom över Internet. I intervjuer med Bris och Friends framkommer det inte att just bråk som är i vardagen även fortlöper på Internet och via sms, men

⁹³ Bris, 2008, s. 12, 13

⁹⁴ Bris, 2009, s. 18

⁹⁵ Bris, 2009, s. 16

⁹⁶ Bris, 2008, s. 12

⁹⁷ Bris, 2008 & 2009, s. 9, 10, 15

det framkommer att en koppling finns mellan att en individ blir mobbad i vardagen och att denna även blir mobbad över Internet.

Upprepande kränkningar

Vi anser ett likheter kan hittas mellan hur ungdomarna och organisationerna framställer e-mobbning i relation till upprepande av kränkningar. Det framkommer från intervjuerna med ungdomarna att filmer läggs ut där fler än en kan ta del av filmer. Genom detta upprepas kränkningarna. Även när det gäller intervjuerna med organisationerna kan vi se detta. Här beskrivs det att de definierar e-mobbning som upprepande av kränkningar. I Bris årsrapporter⁹⁸ framkommer det i likhet med ungdomarnas svar att bilder och filmer skickas runt och här beskrivs det även att dessa skickas runt bland olika kompisar. I intervjuerna med ungdomarna framkommer det att de både blir e-mobbade samt mobbade i sitt verkliga liv. Det sker alltså en upprepande kränkning. Intervjuerna med organisationerna bekräftar även detta och berättar om hur kränkningarna även sker i skolan samtidigt som det sker på Internet. I årsrapporterna från Bris⁹⁹ framkommer även detta och här beskrivs det hur mobbning som sker på Internet även sker i ungdomens verkliga liv, IRL. Till sist har även en likhet kunnat hittas mellan intervjuerna med ungdomarna, organisationerna och Bris årsrapporter. Det påvisas i intervjuerna med ungdomarna att anonym mobbning upprepas. I årsrapporterna¹⁰⁰ framkommer även detta. Här berättas det bland annat om en flicka som blir mobbad i skolan och att detta anonymt även förekommer på Internet och upprepas. Det framkommer även att ibland vet individen vem det är som mobbar dem upprepande gånger, men distansen på Internet gör det lättare att mobba.

Sammanfattning

Vi kom i denna jämförelse fram till att sexuella kränkningar förekommer på Internet utifrån ungdomars syn men även från organisationernas syn. Några skillnader hittades dock då Bris menar att vuxna tar kontakt med barn och att sexuella kränkningar då kan ske, något som vi inte fick fram i intervjuerna med ungdomar. Dock framkommer det både från ungdomar och organisationers perspektiv att bilder och filmer kan kopplas ihop med sexuella kränkningar. Vi kom även fram till att både ungdomarna och organisationerna framhöll att mobbning över Internet har kopplingar till verkliga livet. Blev en ungdom utsatt för mobbning i exempelvis skolan var sannolikheten stor att denne även blev mobbad över Internet eller tvärtom. Det har även framkommit att mobbning över Internet kan kopplas samman med anonymitet och distans. Att mobbning över Internet framhålls från både ungdomars och organisationers håll kan ske anonymt. Dock finns det även fall där personer känner varandra, men att mobbningen blir lättare att genomföra via Internet. Vidare framhålls det att säkerhet och skydd har kopplingar till Internet och kränkningar som sker. Här kan ungdomar få tag i andras användaruppgifter på Internet och genom detta genomförs anonym mobbning när den som stulit användaruppgifter

⁹⁸ Bris, 2008 & 2009, s. 10, 16

⁹⁹ Bris, 2008 & 2009, s. 10, 16

¹⁰⁰ Bris, 2008 & 2009, s. 10

loggar in på en annan individs konto. Dock skall det påpekas att i intervjuerna med ungdomarna framkommer inte frågan om säkerhet och skydd. I intervjuerna kom en kategori/tema fram som frångår sig från organisationerna eller rättare sagt inte alls nämns. Detta är att ungdomarna känner sig annorlunda när de blir mobbade eller att de är annorlunda och därför blir mobbade. I jämförelsen framkommer det även att psykisk ohälsa kan kopplas samman med att unga mår dåligt. Detta behöver inte bara handla om att ungdomen blir mobbad, men ändå söker de stöd från varandra. Här beskrivs det utifrån årsrapporterna hur ungdomar stöttar och hjälper varandra när de mår dåligt. Bris framhåller dock att unga kontaktar dem när de blir utsatta för kränkningar hellre att ungdomarna pratar med varandra. I intervjuerna framhålls det dock att de unga uteblir i sitt hjälssökande. De söker helt enkelt inte hjälp när de mår dåligt något som är en motsägelse mot de Bris framhåller att hjälp söks. I Bris rapporterna framhålls det att kärleks- och kamratrelationer har kopplingar till kränkningar. Att partner eller en kompis kan använda bilder för att kränka en annan individ. I intervjuerna framkommer det inte att kränkningar förekommer mellan kompisar på det sättet som Bris framhåller, men det framkommer att mobbning ändå förekommer i skolan samtidigt som det förekommer över Internet, vilket skulle kunna ses som en koppling till kamratrelationer. Både ungdomarna och Bris framhåller att e-mobbning är upprepande av kränkningar. Dessutom mobbas individer över Internet upprepande gånger och även anonymt samtidigt som mobbningen även sker i verkliga livet. För att en slutlig teoretisk fas skall kunna nås vill vi dock påpeka att mer empiri och forskning behövs. Vi kan inte slutgiltigt säga att det som vi har fått fram i vår jämförelse är det rätta. Dock skulle vi vilja påpeka att i en teoretisk fas skulle forskaren kunna utgå från det vi har fått fram och i de skillnader och likheter vi hittat utgå från detta och se om dessa stämmer. Att här på en högre nivå fokusera på samband mellan de olika kategorierna/teman som vi fått fram. Empiri skulle kunna inhämtas från fler intervjuer med ungdomar och vi skulle även vilja se ett bredare urval från organisationernas håll.

Diskussion

Vår studie är nu genomförd och vi ämnar i detta avsnitt att diskutera olika delar i arbetsprocessen. Detta avsnitt kommer att inledas med en slutsats som efterföljs av en allmän diskussion om undersökningen, samt om jämförelsen som vi genomfört. Uppsatsens jämförelse kommer sedan att jämföras med den tidigare forskning som vi funnit, samt en rad olika teoretiska utgångspunkter. Vidare går det att ta del av den självkritik som vi vill rikta mot oss själva. Detta diskussionsavsnitt avslutas sedan våra reflektioner och även förslag till fortsatt forskning på området.

Slutsats- är syftet genomfört?

Syftet med vår studie var som vi även tidigare nämnt att göra en jämförelsestudie om e-mobbning och utifrån ungdomar och organisationers syn på det hela ta reda på vad e-mobbning är för dem. Vi ville fånga upp ungdomar som blev utsatt för e-mobbning och ta reda på hur det ser på sin situation till den sociala omgivning som de lever i och vad e-mobbning innebär. Syftet var även att se om ungdomar och organisationers syn på e-mobbning skilde sig och om det fanns likheter och skillnader i deras syn på e-mobbning.

Vi anser att vi har genomfört syftet då vi har studerat e-mobbning utifrån de ungdomar som blir utsatta för e-mobbning och deras syn på det hela. Organisationernas syn på e-mobbning har även studerats och vi har fått fram det som vi från början ämnade studera. Det som dock inte har utfört är att vi har kommit fram till en teoretisk hållbar teori. Vi har inte grundat en egen teori om fenomenet e-mobbning. I och med detta så har vi inte kommit fram till en teori om e-mobbning men vi har ändå jämfört både ungdomar och organisationernas syn på fenomenet e-mobbning. Självklart kan det ses som ett misslyckande att vi inte lyckades skapa en teori, men vi anser att mer forskning och empiri behövs för att en hållbar teori skall kunna skapas.

Vi har dock lyckats att skapa oss en bild av e-mobbning som fenomen och hur ungdomar som blir utsatt ser på detta. Vi har även lyckats få fatt i hur organisationernas syn på e-mobbning ser ut och hur de uppfattar och förstår e-mobbning. Det har visats sig att både ungdomarna och organisationerna framställer att mobbning över Internet har kopplingar till sexuella kränkningar. Vi har även funnit likheter i att både ungdomarna och organisationerna menar att e-mobbning har kopplingar till verkliga livet. Att blir en ungdom mobbad i sitt verkliga liv i exempelvis skolan finns det stor risk att individen även mobbas över It. Ungdomen blir i princip aldrig fri från mobbningen. En skillnad som har kunnat ses tillskillnad mot "traditionell" mobbning är att e-mobbning utförs anonymt och med en distans. Både ungdomarna och organisationerna framhåller detta. I likhet med vanlig traditionell mobbning jämföras mobbning från både ungdomars och organisationers håll som ett upprepande av kränkningar. Dessa kan dock ta en annan form än den vanliga traditionella mobbningen då andra sätt att mobba förekommer. Att lägga ut bilder och lägga ut filmer verkar vara överrepresenterat och kommentarer som en hel värld kan ta del av skiljer sig mot traditionell mobbning. Vi fick dock i våra intervjuer med ungdomarna fram något som skiljer sig lite från organisationernas syn på e-mobbning. Detta är att ungdomar ofta struntar i att söka hjälp när de blir mobbade. I Bris årsrapporter framställs det dock som att ungdomar tar kontakt med dem när de blir utsatta för kränkningar på Internet istället för att samtala med jämnåriga om detta. Vi fick dock fram att endast en av ungdomarna hade tagit hjälp av Bris, det vi dock saknar något om är att de istället pratar med jämnåriga. Till skillnad mot organisationerna fick vi i fåra intervjuer fram att ungdomarna känner sig annorlunda när de blir mobbade eller att de är annorlunda och därför blir de mobbade. Dessa slutsatser ämnar vi att ställa i relation till den tidigare forskningen på området, och den delen av slutsatserna ställs mot ett antal teoretiska utgångspunkter.

Om studien

I denna studie hade vi som syfte att undersöka ungdomars syn på e-mobbning ur den mobbades perspektiv, men även att titta på hur organisationer som arbetar med e-mobbning ser på problemet. Vi har avgränsat vår studie genom att titta på e-mobbning inom området mobbning som fenomen. Denna avgränsning har utförts endast för att vi inte skulle ha för stort område att studera, och att vi utfört detta i syfte att inte få för mycket information om området.

Vi är medvetna om att förförståelse inte skall föreligga vilket har medfört att vi i största möjligaste mån försökt vara så öppna som möjligt under hela studiens gång. Dock kan vi förstå om läsaren kan uppfatta vårt relativt klara syfte som problematiskt. Ändå har vi låtit området komma till oss och har inte på något sätt läst in oss på området under studiens gång. Utan har i

slutet av studien genomfört sökning av teoretiska ramar, och har inte haft detta med under någon del av studiens arbete.

Tidsramen för denna uppsats har varit begränsad vilket gör att vi inte har kunnat ta hänsyn till alla de aspekter av urval som kunde ha varit intressant för att lyfta studien ännu mer. Att ha breddat urvalet med ett större antal urvalspersoner hade säkerligen varit av intresse för studien. Att ha med fler personer från varje ålderskategori tror vi kunde ha gett en större bredd, det hade även kunnat vara intressant att ta med hur Communitys hade sett på problemet e-mobbning, så som lunarstorm eller snyggast.se. Vi har självklart haft som mål att från början skapa en grundad teori och att den skulle kunna vara användbar på ett stort antal individer. Dock menar vi att om en större tidsram hade förelegat kunde ett bredare urval kunna används och mer empiri kunde ha samlats in för att en hållbar grundad teori skulle kunna ha skapats.

Vi använde oss av Glasers variant av grundad teori i vårt metodologiska angreppssätt. Denna metod med dess anspråk på att ha en teoretisk förutsättningsslöhet gav oss möjlighet att studera problemområdet förutsättningslöst och söka ett resultat som endast grundar sig på empiri. Vi har studerat vårt studieområde där de som varit utsatta för e-mobbning befinner sig, och detta är Internet. Detta har medfört att vi kunnat studera fenomenet där de har skett vilket vi anser är av stor vikt för att få ett bra material. Det går givetvis att ha använt sig av andra metodologiska angreppssätt, men vårt motiv till att grundad teori används och som vi tidigare förespråkade är att vårt område har lite forskning. Detta gör att vi ansåg att en teori som sedan kan byggas på behövdes skapas om fenomenet, vilket gör att grundad teori sågs som det självklara valet. Väl medvetenhet finns för att grundad teori har sina brister och att den teoretiska känsligheten som forskaren skall arbeta med kan te sig problematisk i och med att forskaren handlar efter eget tycke. Att även gå in förutsättningslös i ett område kan te sig problematisk och det kan kännas som att metoden är spretig och ofokuserad.

Jämförelse med tidigare forskning

När jämförelsen nu är sammanställt av den studie som vi har genomfört kan vi konstatera att fokuset som ligger på mobbning inom skola och i det vardagliga livet ger en allt för liten bild av mobbning som fenomen. Den huvudsakliga delen av forskningen hade fokus på mobbning i ungdomarnas verkliga och vardagliga liv och la inte stort fokus på e-mobbning som ett problem inom fenomenet mobbning.

I detta kan vi nämna studien som handlade om skola och mobbning, där det framkommer att skolan är den plats som mobbning förekommer mest. Dessa platser innefattar skolgården, klassrum, korridorer och på väg till och från skolan.¹⁰¹ I vår studie studeras e-mobbning vilket gör att skolan som mobbningsområde inte är det som är av största intresse för oss. Vi har lagt vårt fokus på den syn som den mobbade och organisationerna har på mobbningsfenomenet, vilket vi tycker är något som fattas i forskningen som behandlar skolan som mobbningsområde.

¹⁰¹ Eriksson, Lindberg, Flygare & Daneback, 2002, s. 17, 23

När det gäller forskning som koncentrerat sig på Internet som mobbningsområde¹⁰² kan en viss likhet dock finnas i och med den jämförelse som vi har fått fram. I den tidigare forskningen framkommer det att textmeddelanden utgjorde en del av den e-mobbning som respondenterna blev utsatta för. I likheter med det som vi hittat om att text som en källa till hur mobbningen utförs kan likställas med det resultat som framkommit från den tidigare forskningen. Vi anser dock att större vikt kunde ha lagts på hur synen på mobbningen är för dem som utsätts och vilken sorts mobbning som är den vanligaste. I klarspråk menar vi att vi i vår jämförelse mellan ungdomar och organisationer kom fram till att sexuella kränkningar var vanligt vilket vi anser att vi saknar i denna forskning. Att sedan inrikta sig enbart kvantitativt kan vi se som en brist. Detta då ett socialpsykologiskt perspektiv kan behövas då det ändå är en interaktion som sker och som individen som blir mobbad utsätts för. För att detta enligt oss bäst skall kunna fångas upp anser vi att intervjuer och textanalys är det bästa tillvägagångssättet .

I vår jämförelse mellan ungdomar och organisationer indikerar det från ungdomarnas håll att sexuella kränkningar är vanlig och från organisationerna framställs det även att sexuella kränkningar förekommer även om det inte är lika tydligt som från intervjuerna med ungdomarna. Stöd ges i vår jämförelse från forskning som koncentrerat sig på Internet som mobbningsområde.¹⁰³ I denna forskning låg fokus att studera oönskad exponering av sexuellt material och sexuell värvning, och ungdomars erfarenhet av trakasserier på Internet. Det framkommer att trakasserier genomförs på Internet, och studiens fokus ligger på det sexuella vilket kan ses i likhet med den jämförelse som vi genomfört. Likhet hittas även i den tidigare forskningen i jämförelse med vår jämförelse. De flesta av dem som blev mobbade blev utsatt av någon de träffat online, vilket vi i vår jämförelse även kommit fram till, då den mesta av mobbningen sker anonymt, vilket gör att den mobbade inte känner personen. Det framkommer även att det till viss del är så att de som blir mobbade vet vem det är som mobbar dem. Detta kan vi se som tydligast av Bris i deras tolkning i årsrapporterna. Här framkommer det i likhet med tidigare forskning att det absolut kan vara så att individer känner varandra men att mobbning som genomförs över Internet gör det lättare att utföra den. Att det skulle vara lättare att utföra mobbning över Internet är dock något som den tidigare forskningen inte påpekar.

I all den forskning som behandlar skolan som mobbningsområde återfinns mönstret av att skolan är den plats där mobbning förekommer mest. Detta menar vi framkommer i studien om hackkycklingar och översittare¹⁰⁴ men även studien om upplevd och observerad mobbning.¹⁰⁵ I de två sista studierna som koncentrerar sig på fenomenet skola och mobbning¹⁰⁶ och även ungdomars uppfattning och erfarenhet av mobbning¹⁰⁷ återfinns det forskning om att skolan är det största mobbningsområdet. I den jämförelse som vi kommit fram till i vår studie tycker vi dock att vi kan fylla i en lucka som vi anser fattas när forskningens fokus läggs på skolan som mobbningsområde. Både ungdomarna och organisationerna påpekar att relationen till verkligheten ofta kan kopplas samman med Internet som mobbningsområde. Blir en individ mobbad i skolan är det stor sannolikhet att denne även utsätts för mobbning på andra arenor, och

¹⁰² Patchin & Hinduja, 2006, s. 148-169

¹⁰³ Ybarra & Mitchell, 2004, s. 319-336

¹⁰⁴ Olweus, 1973, s. 36, 82, 89

¹⁰⁵ Langdon & Preble, 2008, s. 485-503

¹⁰⁶ Eriksson, Lindberg, Flygare & Daneback, 2002, s. 17, 23

¹⁰⁷ Frisen, Jonsson & Persson, 2007, s. 105-117

som vi i vår jämförelse kommit fram till kan innebära att individen även blir mobbad på Internet. Detta kan vi i förhållande till vår jämförelse se som en lucka i den tidigare forskningen som vi nu kan fylla ut med hjälp av vår jämförelse. I och med detta kan det kanske även vara så att en individ som blir mobbad i skolan även kan bli det på sin fritid. Det går inte att skilja skolan som enbart det område som individen blir utsatt för mobbning, utan även andra arenor kan vara aktuella när mobbning skall bekämpas och då i relation till skolan.

Det går vidare i forskningen som koncentrerat sig på skolan som mobbningsområdet att ta del av att de mobbade är annorlunda. I forskningen som undersökte respekt och upplevd mobbning¹⁰⁸ och i forskningen om ungdomars uppfattning och erfarenhet av mobbning¹⁰⁹ framkommer det att den vanligaste orsaken till att någon blir mobbad är att individen är annorlunda. I forskningen som undersökte respekt och upplevd mobbning framkommer det att annorlunda individer definieras som individer med lägre klass, dålig hygien, fel kläder eller att de var homosexuella. Forskningen om ungdomars uppfattning och erfarenhet av mobbning påpekar att respondenterna svarade att de vanligaste orsakerna till att individer blev mobbade var att de var annorlunda. Här vill vi dra en parallell till jämförelsen som vi genomfört mellan ungdomar och organisationer och den skillnad som vi fann mellan ungdomar och organisationer. Vi kom i våra intervjuer fram till att de ungdomar som blev mobbade kände sig annorlunda när de blev mobbade eller var annorlunda och blev därför mobbade. Här kan vi alltså se en likhet till den tidigare forskningen som framför att de som blir mobbade är annorlunda. Dock finns en skillnad gentemot organisationerna då det inte tas upp något om att de mobbade är eller känner sig annorlunda. Detta tycker vi är mycket intressant att organisationerna inte tar upp, men som vi tidigare nämnt tror vi ändå att det är en viktig aspekt och tycker att bekräftelse på detta ges eftersom tidigare forskning tar upp begreppet annorlunda.

Teoretiska paralleller

I denna del har det blivit dags för oss att visa på hur jämförelsen kan lyftas till en teoretisk socialpsykologisk nivå. I jämförelsen som vi fick visas det på att mobbning inte bara utförs i det verkliga livet, utan kan mycket väl kan utföras över Internet. E-mobbning sker mellan två eller fler personer och innefattar ett offer och översittare eller mobbare. E-mobbning utgörs av en *interaktion mellan två eller flera individer* där den ena av individerna är i underläge mot den andre eller de andra. Detta medför att interaktionen i e-mobbningssituationen är av betydelse, vilket leder till att symbolisk interaktionism anses kunna förklara e-mobbning på en mikro och makro nivå. Här kommer Charon att användas på en mikro nivå och hans syn på identitet och stämpling samt, Beckers syn på avvikare som skapas av samhället på en makro nivå. Samhällets utveckling har betydelse när det gäller att e-mobbningens existens. Giddens kommer i samband med detta användas och hans teori om globaliseringen i vårt senmoderna samhälle.

Identitet och stämpling i relation till den mobbade

Alla mänskliga varelser innehar identiteter. Identiteterna är en pågående process och vissa av identiteterna som en individ har är mer viktigare än andra. Varje identitet är dock viktigt eftersom

¹⁰⁸ Langdon & Preble, 2008, s. 485-503

¹⁰⁹ Frisen, Jonsson & Persson, 2007, s. 105-117

den visar oss hur vi skall handla. Genom individers identiteter visar de andra vilka de är och på så sätt handlar individen utifrån vad denne tror att den andres identitet är. I den sociala interaktionen tillkommer identiteter. De blir även igenkända och förlorade. Dessutom stämplar vi andra individer genom deras identitet och genom deras handlingar och ord. Individerna i interaktionen talar om för varandra vilken de tror att den andre är. Om en fång vakt utför en handling gentemot fångarna som han bevakar skapar fångvaktaren fången. När individer i en situation felaktigt stämplar andra så påverkas den stämplades handlingar. Tillslut så handlar individen enligt stämplingen och då bekräftas den ursprungliga stämplingen.¹¹⁰ Vad det gäller vårt resultat och jämförelsen vill vi lyfta fram den mobbade som en identitet som denne har antagit. De upprepande kränkningar som individen utsätts för är sexuella och en individ som utsätts för sexuella kränkningar i form av bilder och filmer som läggs ut på Internet stämplas. Detta genom att kommentarer ofta upprepas och är sexuella. Individen stämplas här genom den handling som utförs. Om en bild eller en film ligger ute på Internet, utför den som mobbar en handling mot en annan individ i form av mobbning. Genom detta skapar den som mobbar en individ som blir mobbad och den antar identiteten mobbad. När kommentarer sedan skrivs i samband med en bild, film eller kommentar i individens verkliga liv stämplas individen felaktigt. Detta i sin tur påverkar den mobbades handlingar. Tillslut kanske individen handlar enligt mobbningen vilket leder till att denne ser sig själv som mobbad. Falsk anklagelse¹¹¹ av en individ kan föreligga och andra uppfattar det som att en individ har genomfört en felaktig handling, även om individen inte har utfört någon sådan handling. Genom den falska anklagelsen som en individ utsätts för tror vi i samband med att bilder eller filmer läggs ut att ungdomen kan bli utsatt. Detta genom att de som mobbar ungdomen uppfattar att han eller hon har lagt ut en bild avsiktligt även om detta inte är fallet.

Enligt Becker skapas avvikelser genom att sociala grupper i samhället grundar regler och detta leder till att det är samhället som skapar avvikelser. Bryter individen mot de etablerade reglerna genomförs en överträdelse som utgör avvikelse. Dessa regler tillämpas på vissa individer och dessa blir utanför. En avvikelse är inte en egenskap hos en handling som en individ genomför utan de är andra individer som applicerar regler på den som överträder. När en individ ses som avvikare är detta en reaktion på hur andra ser på individens handlande. Det går det inte att helt och hållet utgå från att en individ har genomfört en avvikande handling eller överträtt en regel. Vidare leder detta till att etiketter sätts på individer, men dessa behöver dock inte stämma.¹¹² I enlighet med vår jämförelse vill vi här lyfta fram att relationen till verkligheten påverkas av sexuella kränkningarna och hot. När bilder läggs ut på Internet som är tagna från ungdomars verkliga liv avviker ungdomarna och genom detta ses ungdomarna som avvikande utifrån samhällets syn på avvikare. Det är inte acceptabelt att visa sexuella bilder, vilket bekräftas genom att individer mobbar den individ som har fått bilder upplagda på sig över Internet. I vissa fall har individen frivilligt gått med på att ta bilder, men inte frivilligt gått med på att bilderna skall läggas ut på Internet. Detta tas dock inte i beaktande och i individens verkliga liv utsätts denne för kränkningar och mobbning som kan härledas till Internet. Etiketter sätts på individen och dessa etiketter kan vara som vi i jämförelsen fått fram, när en individ kallas diverse sexuella ord, slampa och hora. Här menar vi att etiketter har satts på individerna utan att de som sätter

¹¹⁰ Charon, 2007, s. 148-149,150

¹¹¹ Becker, 2006, s. 32

¹¹² Becker, 2006, s. 22-23

etiketterna har något belägg för att individerna avviker, det kan rent ut av vara så att individen helt och hållet felaktigt ses som avvikare.

E-mobbning i senmodern tid

Globaliseringen som vi i den senmoderna tiden lever i handlar om att närvara och frånvara och att dessa korsar varandra. I och med globaliseringen flätas sociala händelser och relationer på avstånd samman med lokala sammanhang. I globaliseringen och den värld vi lever i där ett universellt dateringsystem finns och även fastställda tidszoner, gör att vår tid skiljer sig åt både socialt och upplevelsemässigt. I den moderna tiden kan individer som inte befinner sig på samma fysiska plats utföra handlingar utan att betydelse finns för var individerna är någonstans¹¹³. Det är även vanligt i den tid som vi nu lever att händelser påverkar varandra på avstånd och det blir ännu vanligare genom medierna. Både de tryckta skrifterna, men även de som sker på elektronisk väg har en stor roll i hur avlägsna händelser och även de händelser som är nära individen påverkar honom eller henne.¹¹⁴ En aspekt som vi bedömer som viktig i jämförelsen är den att ungdomar utsätts för anonym mobbning. I detta menar vi att e-mobbning är ett relativt nytt fenomen som trots att Internet funnits under en längre tid. Genom globaliseringens effekt skulle det kunna vara så att just åtskillnaden av tid och rum har haft betydelse för hur e-mobbning har uppkommit. En individ som blir utsatt för mobbning på Internet, kan anonymt få kränkande kommentarer och den som kränker behöver inte vara fysiskt närvarande. Individer som kränker andra individer behöver inte ens bo i samma land. Det som skulle kunna sägas är att de lokala sammanhangen när det gäller e-mobbning och globalisering har en tendens att flyta samman. Även om en individ blir mobbad över Internet, och att den eller de som mobbar inte bor i samma land, så finns en relation till individens verkliga liv där den kan bli mobbad. Det lokala som sätts samman med globaliseringen visar på att de individer som blir mobbade även mobbas i deras vardag. Detta gör att en händelse som innefattat mobbning på den globala arenan Internet, även kan kopplas ihop med individens verkliga liv som att exempelvis innefatta mobbning i skolan. De som skrivs på elektronisk väg som Giddens förespråkar menar vi kan ha betydelse för och även påverka ungdomarna. Att få ord skrivna om sig själv över Internet, trots att avståndet är långt bort, kan ha en stor betydelse för ungdomen och händelser som är nära honom eller henne. Detta kan i sin tur enligt oss leda till att individen mår dåligt psykiskt och kan därmed isolera sig från omvärlden.

Dock skulle det även kunna ses som att globaliseringen som föregår vår tid även genomsyras av risker. Giddens nämner aktiv uppsökande av vissa typer av risker. Vissa av de risker som individen tar kan uppskattas just för att det är en risk. Individer är oftast inte mottagliga för risker som rör en själv eller som ligger i dennes framtid. Ändå reagerar individer på risker som är mer synliga, kollektiva katastrofer.¹¹⁵ I jämförelsen som vi genomfört framkommer det att ungdomarna oftast har tagit bilder på sig själva eller varit i sammanhang där bilder kunnat tas på dem. Detta medför att risker blir att förekomma för individen och att dessa medvetet blir att uppsökas av individen. Vi tror inte att ungdomarna tänker sig att de kan bli mobbade över Internet, men så fort en bild tas medför det risker att personer som inte skall ta del av bilderna

¹¹³ Giddens, 1999, s. 27

¹¹⁴ Giddens, 1999, s. 13

¹¹⁵ Giddens, 1999, s. 151

ändå får tag i dessa. En viktig aspekt kan vara att ungdomen i likhet med det som Giddens förespråkar om risker är att bilderna som tagits kan ligga så långt fram i ungdomens framtid. Denna risk som då föreligger är inte synlig för individen vid just det tillfället som bilden tas. Detta tror vi kan medföra att framtiden ses som för långt borta för att tas i beaktande när det gäller risken för att bilder kan bli att läggas ut på Internet, eller hamna i fel händer.

Självkritisk diskussion

I denna del väljer vi att fördjupa och kritisera varför vi valt att i vår studie intervjua över MSN. Kritik kommer även att framföras till varför vår studie inte fullföljdes till att bli en grundad teori.

Vi är väl medvetna om att kritik kan läggas på att vi valt att genomföra våra intervjuer med ungdomar på MSN och på chattsida. Detta medför att vi inte har kunnat ta del av det kroppsspråk som varje individ använder sig av när denne berättar något. Genom detta kan vi självklart ha missat något som kunde ha varit viktigt i och med de frågor som vi ställt. Att vi även inte kunnat ta del av individens betoning eller tonläge när vi ställt frågor kan ses som en kritik som vi behöver rikta mot oss själva. Vi vill dock visa på varför vi valde att intervjua på Internet. I vår studie ämnade vi att studera e-mobbning och denna mobbning sker på Internet. Därför såg vi det som en fördel att intervjua ungdomarna där mobbningen utförs, Internet. Vi ansåg även att själva studien är av känslig karaktär vilket ledde till att vi tog beslut om att för att få de bästa svaren behövde dessa ungdomar få vara anonyma även för oss. Dessutom trots att vi genomförde anonyma intervjuer över MSN och chattsidor såg vi en tendens av att det var jobbigt för ungdomarna att berätta om detta.

När det gäller vår studie så ämnade vi från början att genomföra en fullföljd grundad teori. Det blev dock inte som vi hade tänkt oss då vi ansåg att vi inte hade fått tillräckligt med empiri för att kunna fullfölja och grunda en teori. Det behövs betydligt mer forskningen för att en bra grundad teori skall kunna skapas och vi kommer under rubriken fortsatt forskningen på området påpeka vad vi anser det behöver forskas vidare om.

Metodologiska dilemman

Här kommer vi lyfta fram brister som kan förekomma i den metod vi har valt att använda oss av. Vi menar att det kan vara problematiskt att gå in i ett fält med så lite förförståelse som möjligt då det enligt oss kan leda till svårigheter att fullfölja en studie då problemområdet blir för spretigt. Att använda sig av grundad teori är att gå in i ett fält utan redan förutbestämda frågor och kan naturligtvis ha nackdelar. Det finns fördel med att gå in med en teoretisk förförståelse för då kan forskaren redan innan veta vad som skall undersökas och kan fokusera på enbart detta. När forskaren tar sig an grundad teori så krävs det ett ständigt jämförande mellan incident till incident, och även kodning och analys, detta kan göra att grundad teori kan ses som en metod som är tidskrävande, och även kräver en enorm energi från forskarens håll¹¹⁶. I grundad teori skall teoretisk mättnad uppnås. Forskaren skall känna att det inte finns mer att få ut av de material den analyserat, vilket leder till att forskaren går vidare till nästa fas i datainsamlingen.¹¹⁷ Det går inte på förhand veta när den teoretiska mättnaden kommer uppstå och om den har

¹¹⁶ Glaser, 1992, s. 4

¹¹⁷ Hartman, 2002, s. 40

uppstått. Detta kan vilket enligt oss leda till att det kan bli svårt för forskaren att veta när denne skall gå vidare till nästa fas och kan tror vi utifrån te sig som problematiskt och förvirrande. Dock menar vi på att just minnesanteckningar leder till att grundad teori inte ses som allt för problematisk att genomföra. Här antecknar forskaren det som denne reflekterar över under analysens gång redan i den öppna fasen och börjar forskaren med detta och avslutar inte innan den teoretiska fasen har genomförts.¹¹⁸ Vi användes oss av detta vilket enligt oss medförde att vi fick en större struktur på hela analysen delen samt att det ledde till att vi inte behövde blanda ihop reflektioner med det faktiska analyserandet. Dock kom vi inte fram till en slutlig teori och detta kan ha berott på att vi inte fick teoretisk mättnad och att mer empiri behövdes samlas in för att få en godtagbar grundad teori.

När det gäller intervjuer vill vi påvisa vår medvetenhet om att det kan ses som en brist att vi genomfört våra intervjuer till största del över Internet och till en mindre del via telefon. Vi kunde här inte ta del av de eventuella kroppsspråk som kunde ha uppstått i samband med att intervjupersonerna intervjuades och vi är medvetna att detta kan ses som en brist i undersökning. Vi vill dock även visa på varför vi valt att ta intervjuer med ungdomarna enbart via MSN och chatt. Detta då vi ansåg att ungdomarna har blivit utsatt på Internet, och vi trodde på att de även är där de kände sig som mest trygga att berätta om vad de varit med om och även deras syn på e-mobbning. Vi ansåg att problemområdet var av så känslig karaktär att anonymitet var viktigt för dessa ungdomar och vi tror inte att vi kunnat få tag i så många ungdomar som vi fått om de hade varit tvungna att ha personliga intervjuer med oss. När vi genomförde intervjuer på Internet fick vi erfara att det var känsligt då en av ungdomarna inte orkade svara på den sista frågan vi ställde utan bad att få avsluta. När intervjuer skall göras med kvalitativ metod skall det vara ostrukturerad eller icke-standardiserad intervju. Detta försökte vi hela tiden ha i tankarna när vi genomförde intervjuerna allt för att vi inte skulle strukturera upp svar utan intervjupersonerna skulle få berätta sin egen berättelse.¹¹⁹ Vidare kan det vara så att risk finns att vi vid analysen av intervjumaterialet och även i analysen av textmaterialet omedvetet påverkats av föreförståelse. Det finns en möjlighet att ”letande” av faktorer i materialen har utförts och att det som yttrats från intervjupersonerna är faktorer som vi letat efter och att detta även skett i textmaterialet. Vi har dock påmint oss själva under analysen gång att grundad teori är en metod som handlar om datamaterialet. Där kategorier och egenskaper som dessa har frambringas och passar och har relevans till framkallning av problemet och inget annat vilket har gjort det lättare för oss att utföra analysen.¹²⁰ Vi har alltså endast försökt titta på datamaterialet som det visar sig och med relevans till vårt problem och inte letat efter faktorer som vi tycker passar.

Fortsatt forskning på området

I denna del av uppsatsen kommer vi ge förslag på och även reflektioner kring framtida forskning på området e-mobbning

Först och främst skulle vi vilja lyfta fram att en fortsatt forskning skulle kunna inrikta sig på ett större urval, och som vi tidigare påpekat att ett större antal av varje ålderskategori. Ett större empiriskt material skulle behövas samlas in för att nå en sista teoretisk fas. Det skulle även

¹¹⁸ Glaser, 1992, s. 108

¹¹⁹ Kvale & Brinkmann, 2009, s. 32

¹²⁰ Glaser, 1992, s. 4

kunna vara av intresse att bredda urvalet med Communitys som lunarstorm och snyggast.se. När det gäller fortsatt forskning på området e-mobbning, ser vi gärna mer kvalitativa studier, där fokus kan ligga på e-mobbning ur mobbarnas perspektiv. Vi tror att det skulle kunna vara intressant och användbart för att bekämpa och få en större förståelse för e-mobbning. Det skulle här kunna vara intressant att använda det som vi fått fram i jämförelsen och som vi tidigare påpekat utöka med empiri för att nå en slutlig grundad teori. Att även titta på mobbning ur mobbarens perspektiv skulle kunna vara intressant och se om det som vi fick fram i jämförelsen skulle kunna likställas med hur de förstår sig på e- mobbning. Vi skulle se detta som intressant att forska vidare på och gå djupare in i och även här kanske få ett perspektiv och fokus som ligger på lärare och hur de ser på e-mobbning i förhållande till skolan. Detta tror vi skulle vara intressant för att se hur utbredd uppfattning är om att e-mobbning kan ha relation till verkligheten och som vi fått fram om att en relation föreligger och om den då finns. Skillnaderna som vi har fått fram mellan organisationerna och ungdomarna och deras förståelse av e-mobbning och kategorin att känna sig annorlunda skulle vi vilja se mer forskning på. Detta eftersom det skiljde sig mellan hur ungdomarna framställde det mot att organisationerna inte alls nämnde detta.

Slutord

Denna studie har gett oss väldigt mycket i form av att den har öppnat upp våra ögon för ett fenomen som vi tycker är så otroligt viktigt att uppmärksamma. Det har varit givande och intressant för oss att fått genomföra detta. Vi vill rikta ett stort tack till våra nära och kära som har stått ut med oss under den tid som vi skrivit vår uppsats. Att vi även har fått genomfört denna studie tillsammans gör att vi vill tacka varandra för det stöd och det samarbete som vi givit varandra. Sist vill vi rikta ett stort tack till de personer som har gjort vår studie möjlig, organisationerna Friends och Bris och de ungdomar som valde att ställa upp för oss i form av intervjuer.

Referenslista

Artiklar

<http://www.aftonbladet.se/wendela/article4174582.ab>, Hämtad 10 december

http://www.bris.se/upload/Material/IT-rapport_2008.pdf, Hämtad 10 december

http://www.bris.se/upload/Articles/IT-rapport_2009.pdf, Hämtad 10 december

http://kollakallan.skolverket.se/saker/natmobbing/St_ndigt_i_kontakt_-_p_gott_och_ont/

<http://www.notisum.se/rnp/sls/LAG/20080567.htm>, Hämtad 6 januari

Vetenskapliga artiklar

Bacchini, D., Esposito, G., & Affuso, G. (2009) "Social experience and school bullying" in *Journal of Community & Applied Social Psychology* vol 19, s17-32.

Frisen, A., Jonsson A-K. & Persson, C. (2007). "Adolescents perception of bullying: Who is the victim? Who is the bully? What can be done to stop bullying? in *adolescence* vol 42, s. 105-117.

Ireland, J.L. (2002)." Do juveniles bully more than young offenders?" in *Journal of Adolescence* 25, s.155-168

James, D.J., Lawlor, M., Courtney, P., Flynn, A., Henry, B. & Murphy, N. (2008)" *Bullying behaviour in secondary schools: what roles do teachers play?*" in *child abuse review* vol 17, s. 160-173.

Jankauskiene, R., Kardelis, K., Sukys, S., & Kardeliene., L. (2008). "*Associations between school bullying and psychosocial factors*" in *Social behaviour and personality* 36, s. 145-162

Kokko, T.HJ. & Pörhölä, M. (2009) "*Tackling bullying :Victimized by peers as a pupil, an effective intervener as a teacher?*" in *Teaching an teacher education* 25, s. 1000-1008.

Langdon, S.W., Preble, W. (2008). "*The relationship between levels of perceived respect and bullying in 5th through 12th graders*" in *adolescence* vol. 43, s.485-503.

Morrison, B. (2006). "*School Bullying and Restorative Justice: Toward a Theoretical Understanding of the Role of Respect,Pride, and Shame*" in *Journal of Social Issues*, Vol 62, s.371-392

Nation, M., Vieno, A., Perkins, D.D. & Santinello, M. (2008) "*Bullying in school and adolescent sense of empowerment: An analysis of relationships with parents, friends, and teachers.*" In *Journal of Community & Applied Social Psychology* 18, s. 211- 232.

Patchin, J. & Hinduja, S. (2006) "*Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying*" in *Youth Violence and Juvenile Justice*, Vol. 4, s. 148-169.

Torrance, D.A. (1997) "*Do you want to be in my gang: A study of the existence and effects of bullying in primary school class.*" *British Journal of Special Education*, Vol. 24, s. 158-162.

Ybarra, M.L & Mitchel, K.J.(2004). "*Youth engaging in online harassment: associations with caregiver-child relationships, Internet use, and personal characteristics*" in *Journal of Adolescence* 27, s. 319-336.

Böcker

Aspers, P. (2007). *Etnografiska metoder*. Slovenien:

Becker, H. S. (2006). *Utanför. Avvikandets sociologi*. Carlshamn: Tryck & Media.

Charon, J. M. (2007). *Symbolic interactionism. An introduction, an interpretation, an integration*. New Jersey: Pearson Education Inc.

Colnerud, G., Fors, Z & Enochsson, A.B. (2007). *Utstött: en bok om mobbning*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Eriksson, B., Lindberg, O., Flygare, E & Daneback K. (2002). *Skolan – en arena för mobbning*. Kalmar: Lenanders Grafiska AB.

Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning.(2002). Stockholm: Vetenskapsrådet.

Giddens, A.(1999). *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*.Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Glaser, B. G. (1992). *Basic of grounded theory analysis*. Mill Valley, CA: Sociology Press
Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Hartman, J. (2001). *Grundad teori. Teorigenerering på empirisk grund*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*.Lund: Studentlitteratur.

Olweus, D. (1973). *Hackkycklingar och översittare, forskning om skolmobbning*. Göteborg: Offsettryckeri AB.

Olweus, D. (1999). *Mobbning bland barn och ungdomar*. Rädda barnens förlag.

Bilaga 1 Intervjuguide till ungdomar

1. Vad är innebär e-mobbning för dig?
2. Berätta om en situation där du blivit utsatt för e-mobbning?
3. Vilka konsekvenser har mobbningen lett till?
4. Har personer i din sociala omgivning utsatt dig för e-mobbning?
5. Har du tidigare varit utsatt för mobbning som inte har skett på nätet?
6. Anser du att det finns någon skillnad mellan de olika mobbning sätten?
7. Har du sökt hjälp för den mobbning som du har varit utsatt för?
8. E-mobbning är ett samhällsproblem men anser du att samhället uppmärksammar detta problem?
9. Kan du berätta om vad de skriver när de ”mobbar” dig?
10. Hur hanterade du mobbningen?
11. Har du någon gång fått bilder utlagda på Internet?
12. Om bilder lagts ut visste du vem/vilka som lagt ut dessa?
13. Har någon kränkning varit sexuellt relaterat?
14. Har du på något sätt utsatts för någon kränkning i din vardag?

Bilaga 2 Intervjuguide till organisationer

1. Finns det någon skillnad på e-mobbning och ”traditionell” mobbning enligt er organisation?
2. Anser du att e-mobbning är ett samhällsproblem om ja, på vilket sätt?
3. Hur får organisationen kännedom om e-mobbning?
4. Samarbetar organisationen med skolor?
5. Har ni i er organisation stött på anonymiteten?
6. Om ja, spelar anonymiteten någon roll när det gäller de som utsätts för e-mobbning?
7. Vem anser du har ansvaret att stödja när en individ blir utsatt för närmobbning?
8. Hur arbetar ni med frågor om e-mobbning?
9. Finns det någon samverkan med andra organisationer som arbetar mot samma problem?
10. Finns det någon lag som behandlar diskriminering och trakasserier?
11. När ni får kännedom om att någon utsätts för e-mobbning vilka åtgärder tas då?

